Ч. 163 (14.995). Львів, субота 30 липня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. РІК LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 501.060.
" Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . . 15.00 "
піврічно . . . . 30.00 "
річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Новий голова головної ради УССР та її президії.

Як подають з Москви, головою найвищої ради УССР вибрали Бурмістенка, головою президії найвищої ради — Корнійця.

На совітській Білоруси головою найвищої ради вибрали Наталевича, його заступниками — Мельникова і Мальцева.

РЕВОЛЮЦІЯ НА КРЕТІ.

ҐУБЕРНАТОР ОСТРОВА З УРЯДОВЦЯМИ ПОПАВ У ПОЛОН.

До Атен наспіла вістка, що на Креті вибухла революція під проводом Мітсотакіса, сестрінка Венізельоса. 500 повстанців обсадило місто Канеу та місцеву радіостацію. Ґубернатор з усіми урядовцями попав до неволі. Уряд вислав на Крету кілька полків.

Чехословацький уряд готов змінити національний статут.

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАТУТ ПЕРЕДБАЧУЄ НАЦІОНАЛЬНО-ТЕРИТОРІЯЛЬНУ АВТОНОМІЮ.

Як подають з Парижа, чехословацький уряд запевнив французький, що недавно оголошений текст національного статуту не є дефінітивний. Заки уряд його предложить парляментові, він ще зможе його змінити, як покінчать переговори з Генляйном

Рівночасно праський уряд підкреслює, що ще зовсім не опубліковано найважнішої частини національного статуту, а саме постанов про автономію і компетенції провінціональних соймиків та національних курій; йде про те, щоб не утруднювати дальших переговорів

Сотник Відеман поїде і до Парижа?

„Івнінґ Стандарт" висловлює здогад, що сотник Відеман виїде з Льондону до Парижа, щоб почати німецько-французькі розмови, рівнобіжні до німецько-британських.

Той щоденник міркує, що анґльо-німецький летунський пакт буде мати характер технічного, подібно як морський.

Бельґійський король вибирається до Парижа.

Як говорять у Парижі, бельґійський король Леопольд III. приняв запросини на офіційну візиту в Парижі — зробить її мабуть з початком 1939. року. Ще передтим, 15. жовтня ц. р. Леопольд відбуде разом з мамою і братом Шарлем півофіційну візиту в Парижі, щоб узяти участь у відслоненні памятника в честь його батька Альберта I. на Ке д' Орсе.

Національні літаки скинули 150 бомб на Валенсію.

У четвер появилась над Валенсією ескадра національних літаків. Вона летіла так високо, що годі було її помітити, опісля обнизилась так нечайно, що не було часу пустити в рух алярмових сирен.

Одна з бомб ушкодила британський пароплав та вбила на його чердаку контрольора комітету неінтервенції, данця Альберта Моеск, і кухаря.

ЩЕ ОДНА НЕВДАТНА ОФЕНЗИВА ЧЕРВОНИХ НАД ЕБРОМ.

Як подає Радіо Насіональ, минулої ночі червоні знову намагались перейти Ебро, але їхній наступ заломався з великими втратами; 200 червоних попало в полон.

ПРИСУД НА ЕСПАНСЬКОГО ПОЛІТИКА.

Національна військова влада затвердила присуд військового трибуналу на б. заступника голови кортезів, Хозе Розада Хіля, що 1. жовтня 1936. р. поставив прихильний внесок для еспанського червоного уряду.

Хіль оправдувався, що він зголосив свій внесок лише тому, щоб уможливити національну конспірацію в Мадриді.

ГОЛЯНДІЯ ВХОДИТЬ У ВЗАЄМИНИ З ЕСПАНСЬКИМ НАЦІОНАЛЬНИМ УРЯДОМ.

Голяндський уряд постановив увійти у взаємини з урядом ґен. Франка. Оба уряди небавом обміняються дипльоматичними аґентами.

Совітське судно на еспанських територіяльних водах.

На естонські територіяльні води вплинуло поштове судно совітської граничної сторожі, що затрималося довший час півтора км. від пристані Нарви. Естонська гранична сторожа обстріляла совітське судно і воно втікло у напрямі Ленінграду.

Естонський посол у Москві дістав наказ зложити протест.

Бійки між мусулманами й буддистами в Бірмі.

43-ОХ УБИТИХ, 300 РАНЕНИХ.

Від 3-ох днів тривають у Рангуні бійки між мусулманами і буддистами. Причиною є книжка, якої автор, мусулманин, обидив буддійську віру. Британська поліція при підтримці війська і панцирних військ не зуміла опанувати ситуації — дотепер 43 особи згинули, коло 300 ранено.

ЗАКОН НА ПРОБУ.

Львів, 29. липня 1938.

Законом на пробу назвав віцепремієр і міністр скарбу та фактичний керманич теперішньої економічної політики Польщі п. Квятковський проект закону про фінансові засоби на підтримку цін хліборобських витворів, що є господарсько узасаднені. Цей проект вніс уряд додатково в часі останньої надзвичайної соймової сесії, внаслідок чого цю сесію продовжили. Проект внесено не без натиску деяких рішальних хліборобських кол і не без визначної участи в цьому керманичів міністерства хліборобства і земельних реформ, міністра Понятовського і віцеміністра Моравського. З цього мабуть не дуже був вдоволений міністр скарбу з огляду на фінанси держави, чому він дав вислів у часі соймової дискусії, кажучи, що доцільність нового закону викажеться найскоріше за рік. Цей час може виказати і його малу доцільність та його хиби, що вимагатимуть ревізії і його конечної новелізації.

Але не бракує серед польської преси і польських політичних кол голосів, що метою згаданого проекту є не лише чисто господарські мотиви — санація теперішнього мало відрадного положення хліборобства. Бо є і такі голоси, які кажуть, що новий проект має теж і політичні цілі, а саме: приєднати для уряду широкі маси дрібних польських хліборобів, що не вважаючи на всі заходи були і є досі у своїй величезній більшости поза впливами урядових кол чи проурядових партій, ставлячися критично, а то й неґативно до почину уряду і до урядової політики взагалі.

Які й не булиб справжні мотиви уряду щодо внесення згаданого проекту — бо попри економічні могли бути і мотиви, диктовані потребами внутрішньої політики sensu stricto, — залишається факт, що проект з хвилиною, як стане законом, відобється без сумніву на економіці хліборобства, і можливо заважить на кишені широких кол споживачів зпоза хліборобських сфер. Проектодавці запевняють, правда, що скарбова оплата до трьох золотих від одного квінталя муки і каші не матиме впливу на підвишку їх ціни в роздрібній продажі, зокрема не подорожіє хліб, та тільки життя викаже, чи ті запевнення будуть справді стійні. Недовіря до урядових запевнень має за собою дуже численні прецеденси.

Отже ще зовсім невідомо, яке слово скаже про новий закон тверда дійсність і чи він справді причиниться до помітного зменшення господарської скрути і тривкішої поправи господарських відносин у хліборобстві, бо не слід забувати, що не вважаючи на деяке економічне поліпшення взагалі, не припинилися ще пертурбації в господарському житті. Остання велика світова економічна кріза, що повстала на переломі 1929/30 років, ще і досі в цілости не уступила, хоч від років 1934/35 слідно вже деяку поправу, у деяких ділянках доволі значну. Але в останніх часах — мабуть не без впливу Марса, що щораз більше виринає на овиді, — господарська конюнктура знову погіршилася. Зі Злучених Держав Північної Америки, країни багатьох важних сирівців, сигналізують можливість нового значного погіршення конюнктури на довший час, що готове принести нову чергову економічну пертурбацію і то на довший час, знижку цін, у першу чергу — як звичайно — на хліборобські витвори, і вслід за цим першим явищем застій у фабричній і промисловій продукції, зріст безробіття, загострення соціяльних відносин і всякі інші лиха, які їх неминуче несе зі собою господарська скрута, що довше триває.

Останню крізу, найдовшу і найглибшу з повоєнних економічних кріз, відчуло найболючіше передовсім хліборобство внаслідок величезної знижки цін на хліборобські продукти, рослинні і тваринні. Вона у неминучій послідовности потягнула за собою теж і знижку цін на фабричні і промислові вироби через зменшення покупної сили хліборобського споживача, хоч не у такому відношенні, як у хліборобстві. Сталося це тому, що промисл і банки й торговля, що стоять у його службі, краще і сукупніше зорганізовані, як хліборобство, і своїми організаціями мають найчастіше величезний вплив на економічну політику держави. Повстали відомі ножиці, що в критичному часі найбільше прикроювали й обкроювали якраз хліборобство, в часі, коли монопольні і картелеві ціни хоронили промисловців, нераз ще і збагачуючи їх визиском мас.

До господарських струсів причинялася часто і автаркічна система, що панує сьогодні у світі з митними мурами і тоталістична політика поодиноких держав. Автаркією і тоталізмом державні чинники встрявали щораз більше в господарське життя, впливаючи рішально на продукцію, ціни, товарообмін і розподіл продуктів, при чому держава ставала сама продуцентом і торговцем зі шкодою для приватних підприємств і творчої приватної ініціятиви.

Польща — це хліборобська держава з 70% хліборобського і то у величезній перевазі дрібнохліборобського населення, якого економічне положення вирішне для економічного стану цілої держави. Хлібороб творить тут основну масу споживачів, від покупної сили яких залежить цілість економічного життя. Отже річ у тому, щоб хліборобський варстат праці був активний — поплатний, себто, щоб ціни на хліборобські витвори були такі, що вможливлювалиб хліборобові дальше вести господарство без зменшення його тривкої субстанції та з можливістю нових інвестицій та уліпшень. При загальній господарській скруті, яку бачили ми в Польщі в перших роках нинішнього десятиліття, село жило тільки коштом своїх життєвих соків — наче медвідь чи борсук у зимі, — а коли що й вивозило на ринок, то були це справді голодові продукти. Як знаємо, за селом завмерло і місто, що ожило щойно тоді, коли від 1934/35 піднеслися ціни на хліборобські витвори.

Рішальною для поплатности хліборобства в Польщі є ціна на жито, що є тут основним збіжевим продуктом, яким кормляться і тут і яке йде теж у більших масах за кордон, що й має свій вплив на активність платничого білянсу держави. Ціна на жито як на головний рослинний продукт має посередньо вплив і на інші роди збіжжя та інші рослинні продукти, як теж і на ціни живих тварин, що знову є головним продуктом дрібних хліборобств, бо для збіжевої господарки на продажу працюють передовсім більші, фільваркові господарства.

Щоб збільшити поплатність хліборобства польські державні чинники, намагаються впливати на устійнювання цін на збіжжя експортовими преміями, з яких користали головно торговці збіжжям, а продуценти дуже мало, закупом збіжжя для війська, для підтримки ціни, звичетами для хліборобів під застав збіжжя, низькововідсотковими позичками на штучні погної, на інвестиції та піднесенням господарської культури і організації. Деяку, хоч незначну, ролю грала тут і субвенційна політика для хліборобських організацій, з якої українські організації майже зовсім виключувано.

Страх, щоб ціни на хліборобські продукти, у першу чергу на збіжжя — і знову головно на жито, — катастрофально не впали, зродив проєкт закону, про який на вступі була мова. Його мета: устійнити ціну на жито у висоті 20 золотих за один квінталь через окремий податок, найвище до трьох золотих від одного квінталя житньої, пшеничної і ячмінної муки та пшеничної і ячмінної каші на внутрішньому ринку, при чому мука і каша, призначені для власного споживання хлібороба і хлаборобського робітника, є вільні від податку, як теж мука і каша, призначені на вивіз за кордон. Обовязок оплати цього податку тяжить на млинах, а буде він хитатися до найвищої границі трьох золотих, відповідно до ціни жита так, щоб ціну жита втримати коло 20 зол. Податку не платиться, коли ціна жита перейде на час більше як 30 днів понад 20 зол. за квінталь. Висоту оплати устійнює міністр скарбу в порозумінні з міністром хліборобства і земельних реформ на підставі пересічних нотувань на варшавській біржі. Він теж знесе ту оплату, коли ціна жита в часі 20 чергових днів, а з того в трьох останніх перейде 20 зол. Зібрані з цього податку гроші йдуть до розпорядження міністра хліборобства і земельних реформ. Він розпоряджає ними на потреби хліборобства в порозумінні з міністрами скарбу і промислу та торгівлі, вислухавши опінії окремої комісії, складеної з представників центральних організацій хліборобських промислово-торговельних, ремісничих і споживачів. Ближчі подробиці у виконавчому розпорядку.

Як сказано, — це закон на пробу, якого стійність і доцільність викаже щойно саме життя і який щойно після проби треба буде по році відповідно зновелізувати. Згадано вже теж, що його мета: при помочі державної інтервенційної політики грошевими засобами, зібраними з того податку, впливати на устійнення цін хліборобських продуктів, щоб втримати поплатність хліборобських варстатів. Чи ця політика увінчається повним успіхом, сумніваємося. Буде це радше один з паліятивів, бо до тривкого уздоровлення хліборобства треба ще цілої низки інших основних змін з ріжних ділянок підставового значіння, як будова нових шляхів з твердою поверхнею, нових залізниць, регуляції рік, меліорацій, залісення, комасації, зміни земельної політики взагалі в прикордонних повітах зокрема, основної зміни земельної політики супроти українського хліборобства, зміни тарифової політики на залізницях в хосен дальших від заходу посвідстя якраз хліборобських, більшої свободи рухів для хліборобських організацій і загального піднесення хліборобської культури, не кажучи вже про потребу основної зміни податкової системи для хліборобства. Без того всього згаданий закон буде не тільки законом на пробу, але і справді без тривкого значіння. **Д-р Степан Баран.**

КОПЕНГАҐЕН І ЖЕНЕВА.

(Від власного кореспондента.)

Женева, 26. липня 1938.

В суботу 23. ц. м. почалась, а на другий день уже закінчилась конференція сімох міністрів закордонних справ держав осльовської групи. Але ця коротка конференція викликала чимале враження спеціяльно в Парижі та у Берліні і матиме очевидно поважний вплив і на відносини держав, що зберуться на осінню сесію в Женеві. В офіціяльнім повідомленні виданім по закінченні конференції зазначено таке: „Сім держав зібраних у Копенгаґені готові брати участь у кожній інтернаціональній спробі злагіднення, залишаючись незалежними щодо ріжних угрупувань держав. Ці держави підтримувалиб, колиб до цього прийшло, змагання, щоб обмежити зброєння та висловились би за умовою про питання повітряного бомбардування. Уряди цих держав мають намір продовжувати своє співробітництво в Лізі Націй, але вони постановили уважати систему санкцій за необовязкову. Ліга Націй повинна збільшити свою діяльність у тому напрямі, щоб оминути конфлікти та затіснити міжнародне співробітництво". Міністри постановили підтримувати тісний звязок розглядаючи спільно поважні міжнародні питання. Вони відбуватимуть сходини в часі найближчої Асамблеї Ліги Націй.

Отже головною метою конференції в Копенгаґені було устійнити спільну тактику осльовських держав у Женеві у справі санкцій. Але цим спільність їх інтересів не обмежується. Перші спроби зближення Данії, Швеції, Норвеґії, Фінляндії, Голяндії, Бельгії і Люксембурґу зроблено ще в 1930 р., коли ці держави намагалися спільно боронитися проти світової крізи, і заключили навіть в 1932 р. для цього умову, яка зрештою не мала поважнішого значіння. Але звязки між ними утрималися і зміцнилися особливо в часі санкційної крізи. Їх участь у санкціях принесла їм поважні господарські шкоди і розчарування щодо цілої женевської системи „колективної безпеки". Поразка політики санкцій завдала тяжкий удар цій системі та засаді „неподільности миру", які так пильно розбудовувала московська дипльоматія в Женеві і в цілій Европі. Держави, що залишалися невтральними в часі світової війни, почали негайно заходи, щоб наново здобути цю невтральність, коли в Европі в[illegible] нова небезпека війни. Ця акція невтраль[illegible] держав зросла поважно, коли до їх [illegible] пристала фактично і Бельгія по відомій [illegible] короля Леопольда в жовтні 1936 р. Найбіль[illegible] вплинув на держави осльовської групи без [illegible] ніву приклад Швайцарії, яка спромоглася [illegible] весну цього року в повній мірі відновити с[illegible] стару невтральність. Ці держави, як вихо[illegible] із резолюції прийнятої конференцією, лиша[illegible] ся вірними Женеві, але жадають рішуче [illegible] форми пакту, а саме скасування 16. параграф[illegible] що наказує примусову участь у санкціях.

Яке значіння має копенгаґенська конф[illegible] ренція, видно між іншим з того, що німе[illegible] преса поставилась до неї наскрізь прихил[illegible] а французька, принаймні офіціозна, преса [illegible] ставилась до неї досить критично. Зокрема [illegible] риський „Ле Тан" уважає постанови конф[illegible] ренції суперечними, бо учасники її з одн[illegible] боку проголошують свою вірність Лізі На[illegible] і жадають посилити її діяльність, а з дру[illegible] боку домагаються скасування обовязко[illegible] участи в санкціях передбачених проти на[illegible] ника, що творять „основу колективної без[illegible] ки" потрібної саме для тих самих малих [illegible] жав. Що суперечність ця тільки так [illegible] доводить „Фелькішер Беобахтер" зазнач[illegible] що невтральні держави мали вже нагоду [illegible] ти практичну вартість цієї „колективної [illegible] пеки", та що вони почувають себе загрож[illegible] ми зовсім не від Німеччини, а від Москв[illegible] торкається передовсім Фінляндії, проти [illegible] спрямовано в першу чергу московську [illegible] зію, але загроженими почувають себе [illegible] всі скандинавські держави, що при [illegible] в 16½ мілінів мусять боронити тер[illegible] втроє більшої за Німеччину.

Щодо становища московського уряд[illegible] проти конференції в Копенгаґені не може [illegible] розуміється найменшого сумніву. Ця [illegible] може бути лише наскрізь ворожа. Відно[illegible] між Москвою та Фінляндією досить на[illegible] ні. Совітська преса закидає фінляндсько[illegible] дові, що він усе більше схиляється з [illegible] мецького фашизму", сприяє укріплен[illegible] ляндських островів, підбальорує фінлянд[illegible] „фашистів" в їх „протисовітських вист[illegible] і т. і., а тимчасом сама московська вла[illegible] тує фінських рибалок та барки дослідн[illegible] ря, що необережно наближаються до [illegible] ських кордонів, винищує карельське на[illegible] та укріплює гарячково прикордонні [illegible] межують з Фінляндією. Зокрема Шве[illegible] Норвеґію непокоїть розвиток московс[illegible] панзії на Білому Морі та Льодовім Оке[illegible] тимчасом допровадив тільки до ката[illegible] кількох совітських кораблів, що дарем[illegible] гаються видобутися з криги.

Деякі довірочні справи поруш[illegible] ференції до резолюцій не дісталися. [illegible] з них, що стала відома пресі, досить [illegible] ристична для цілого протимосковськ[illegible] прямку копенгаґенських нарад. А саме [illegible] дія мала запропонувати іншим учасник[illegible] рад визнати національну Еспанію з [illegible] Франка на чолі. Цьому ніби спро[illegible] Бельгія з причин ідеольоґічних, але [illegible] ри в цій справі тягнуться далі.

В Женеві викликала конференція [illegible] ських держав дуже зрозуміле велике [illegible] лення, а в деяких колах і неспокій. [illegible] копенгаґенських постанов тим більш[illegible] підтримають у Женеві очевидно не [illegible] ща та Естонія з Латвією, але і деякі [illegible] европейські держави. Отже фронт дер[illegible] рожних засаді обовязкової участи у [illegible] та „колективної безпеки" буде настіль[illegible] кий, що Франція ледви чи зважиться [illegible] мувати московський уряд у цій справі [illegible] ві. Отже виринає можливість, що [illegible] Асамблеї зруйнують найголовніші [illegible] основи пакту Ліги Націй. Та чи ст[illegible] місце нові, побачимо незабаром.

М. [illegible]

Алькоголізм стелить [illegible]

З ПРЕСИ

„Чуємо глухий рокіт на Україні“...

У віденському „**Ноєс Вінер Журналь**“ (ч. 16.052 з 27. липня ц. р.) появилася стаття генералмайора Михайла фон Форнера п. н. „У совітській Україні шаліє голод“.

„В останніх тижнях — читаємо там — надходить щораз більше вісток про повстання в голодових областях совітської України та про шаління московських ватаг у тій нещасній країні. Якщо ще треба якогонебудь доказу на неможливість і протиприродність большевицького режіму, то ним може бути те, що навіть на просторах благословенного від самої природи чорнозему, що від непамятних часів був справжнім шпихлірем цілої Росії, тепер шаліє голод. Більшість українського селянства зігнали до примусових господарств (колхозів). Худобу, господарське приладдя і збіжеві припаси забрали від непевних селян. Таким чином невражаї, що час до часу і на цих урожайних областях трапляються, доводять до катастроф. Щоб рятуватися перед голодовою смертю, селяни намагаються тут і там, нераз дуже гострими засобами, увільнитися від своїх безпосередніх гнобителів. Наслідком того є криваві карні експедиції московських володарників.

„Від століть український сорокміліоновий нарід, що живе клином між москалями і поляками, добивається своєї державної самостійности та приєднання до західної культури. Старе київське князівство, серце українських земель і культурний предтеча Росії, дісталося в половині шістнацятого століття під польське панування і кількох сто літ пізніше перейшло під владу Росії. Кожний знає славний образ, що в характеристичний спосіб змальовує долю українського народу, на якому гонить безкраїм степом кінь з привязаним Мазепою, що підчас бою під Полтавою був союзником Карла XII-го проти Петра Великого. Москалі, що уважали український нарід, який живе над Чорним Морем, перешкодою до їх власної експанзії, заперечували істнування української нації і твердили, що українська мова — це „діялект“ московської. Дарма, що українці мали вже розвинену літературу, яку вже Гердер похвально згадав. Але в тому часі для більшої безпеки новобранців, що говорили тим діялектом, за царських часів відсилали до найбільш віддалених військових частин в Росії та Сибірі. Те саме робили з українськими професорами, священниками й урядовцями. Хоча совітська Україна згідно з конституцією повинна мати внутрішню самостійність, то й тепер уживають там тих самих способів. Велика прірва між совітськими володарниками, наставленими у всеросійському напрямі та українськими селянськими масами, що, хоч їх дуже вимучили, у своєму ядрі залишилися ненарушені, не зменшилася.

„Від давна випробувані симпатії у відношенні до нас німців є і на совітській Україні і серед семи міліонів української вітки, що входить у південну Польщу. Під цим оглядом українці творять для нашого народу один з мостів на схід. В останніх десятках літ німецькі провідні діячі дуже часто займалися українськими проблемами, що раз-у-раз виринали, та їх впливом на відносини на европейському сході. Як ось д-р фон Шойбнер-Ріхтер, що впав 9-го листопада 1923 р. поруч свого вождя, як кровавий свідок руху. Недавно „зліквідований“ своєчасний президент совітської України і пізніший посол в Льондоні, Раковський, дуже часто звертав у Москві увагу на рани українського народу і для своєї прибраної української батьківщини — він був болгарин — домагався в імя дальшого втримання совітського союзу справжньої самостійности у найширшому розмірі.

„Як ми вже згадали, майбутній розвиток на широких, заселених українських просторах, що простягаються від південної Польщі до Дону і Чорного Моря, без сумніву вяжеться з нашими майбутніми господарськими та політичними інтересами. Понад боєвий гам в Еспанії і Китаю чуємо глухий рокіт на Україні і бачимо як там спалахують пожежі“.

* * *

Очевидна річ, що цією статтею найбільше втішився наш приятель — краківський „**ІКЦ**“. Він аж руки затирає. Це для нього доказ, що „український рух став знаряддям у німецьких руках та що він має бути мостом для німецького війська, що машерує на схід Европи“.

„Стаття німецького генерала — пише „ІКЦ“ — є крім цього доказом, що німецька політика передбачує криваву заверюху не тільки біля наших східних кордонів, але й на наших південно-східних землях. Ця заверюха має бути початком німецького походу на схід. Бо як інакше розуміти слова, які кажуть про „глухий рокіт на Україні та пожежі, що там спалахують?“

Українська Греко-Католицька Церква у Франції.

Брюселя, в липні 1938.

Чотири дні побуту в Парижі підчас великодніх ферій дали мені змогу познайомитися, щоправда тільки поверхово, з громадським життям нашої еміґрації в Парижі і поінформуватися про загальний стан організаційного життя наших виселенців, що розкинуті меншими та більшими громадами на цілій території Франції. Заснування української греко-католицької парохії в Парижі наприкінці минулого року і швидкий ріст її діяльности стали осередньою подією в останньому році організованого українського життя у Франції.

З о. Перідоном стрічався я в Парижі щодня. Щодня рано я заходив до скромної каплиці на Рю де Жерґові, де о. Перідон відправляв богослуження і неодну годину перевів із ним на розмові в „провізоричній“ парохіяльній канцлярії. М. ін. о. Перідон перечитував мені листи, що наспівають до нього щодня з усіх закутин Франції. Лектура тих листів дала мені змогу переконатися, якою національною цінністю є українська греко-католицька парохія у Франції і з якими радощами стрінув її загал наших еміґрантів.

Користаючи тепер з переїзду о. Перідона через Бельгію до родини в Ротердамі, я попросив його подати інформації про нашу молоду парохію у Франції, у формі відповіди на декілька питань:

— Як представляється чисельно й організаційно загал нашої еміґрації у Франції?

— Дотепер не перевелено статистики нашої еміґрації у Франції. Приблизне число наших еміґрантів у Франції 50 до 60 тисяч. Незначна частина тої еміґрації плинка, сезонова. Переважна частина обхоплена організаційними рямцями націоналістів (Український Народній Союз), шаповалівців, уенерівців і Робітничого Союзу. З уваги на число членів, організаційну цілкість та впливи на першому місці треба поставити Український Народній Союз. Майже при кожній громаді істнує „Просвіта“, крім цього кілька школок (в Шалеті, Ліоні, Кнютан-

---

МИХАЙЛО МОЧУЛЬСЬКИЙ. 32

З останніх десятиліть життя Ів. Франка

(1896—1916.)

(З приводу роковин смерти поета).

XVII.
У НЕДУЗІ.

Якийсь час я не бачився з Франком, аж десь під кінець лютого 1908 р. довідуюся від Івана Джиджори, що Франко лежить хворий. Тоді кажу я йому: „Може ми пішли б відвідати його“... „А добре! — відповідає Джиджора — не маю нічого проти того“. Ми умовились і ввечір зайшли до Франка. Франко лежав у своїй спальні на ліжку, нероздягнений, у папучах, легко прикритий ковдрою. В хаті в нього, як звичайно, було холодно. Коли ми ввійшли, він схопився з ліжка і присів на ньому. „Спасибі вам! — каже поет — що ви прийшли“ — і привітався з нами. „Доки ви прийшли, мені ввижалося, що в мене на ліжку, скрізь, по ковдрі, було багато кертиць. Я проганяв їх від себе, але вони гуртом тиснулися до мене“... Поет, видко, був задоволений, що з нашим приходом він позбавився кертиць. Він жалувався далі перед нами, що в нього бувають часті напади мігрени, нераз по кілька днів, що його дуже ломить у лівій руці і що він не може через те спати. Він покликав був до себе лікаря др. Лева Коссака, той сказав йому, що в нього недуга кинулася на нирки і записав йому якесь лікарство, від якого сто волів згинуло б, а він видержує. Від лікарства йому не полекшало, але ще погіршало. Змалку він страждав багато від недуг, але ще не було йому так гірко, як тепер. Др. Коссак радить йому їхати до Ліпіка в Славонії лікуватися йодовою водою. Може йод що поможе йому... Накінець поет перевів розмову на іншу тему. Він почав говорити про рукописи Марка Вовчка, про взаємини її до Куліша, але його слова були темні і не мали реальної основи.

Густа, чорна тінь упала від жалісливих слів поета і нам стало від них важко й сумно на душі. Особливо вразила нас гірка відомість з поетових вуст про дуже поганий, безвихідний стан його недуги. Нам не хотілося вірити, що той велетень духа бореться з тяжкою, безвихідною недугою. Ми попрощались з поетом і просто від нього пішли до проф. Михайла Грушевського поділитися з ним сумною відомістю. І того вечора всі три ми журилися Франком.

ЛІКУВАННЯ І НОВА СТАДІЯ НЕДУГИ.

За спонукою М. Грушевською виділ Наук. Тов. ім. Шевченка признав Франкові більшу, грошову підмогу, так що в другій половині березня 1908 р. поет лаштувався вже в дорогу.

Перед самим відїздом він ще був на засіданні виділу Наук. Тов. ім. Шевченка. Памятаю, як нині, він пильно робив коректу другого тому „Галицько-руських народніх приповідок“ і дивно посміхався. „Ось дивна історія тепер зі мною — каже поет — пишу і слова втікають мені зпід пера. Напишу, читаю, бракують слова“... Проф. Грушевський тішився, що настала гарна погода, що поетові буде добре їхати і що мабуть він поїде на Будапешт. Але поет усміхнувся і заперечив: „Ні, — на Відень; тепер танцює у Відні Дункан і я мушу побачити її“... „Оо! — здивувався проф. Грушевський, — нічого, нічого, пане докторе, побачите Дункан“... Потім я і ще дехто з виділових побажали Франкові щасливої дороги і розпрощалися з ним, а Франко мабуть з проф. Грушевським пішли в двійку додому. Дня 21 березня 1908 р. Франко пустився в дорогу.

В Ліпіку почав зараз наш поет лікуватися: він за приписом ординуючого лікаря д-ра Вісбергера пив тамошню гарячу мінеральну воду, де було „більше щавної, ніж йодової матерії“, купався в теплій воді і електризував болющу руку. Спочатку його здоровля поправилося буцім, біль у лівій руці вступився і він міг у вільних хвилинах займатися літературною працею, але це не тривало довго. Чи „від надміру випиваної мінеральної води“, як пише поет, чи з якої іншої причини, стан здоровля поета погіршився: його мучили гарячка й безсонниця, а то й галюцинації. У фрагменті своїх спогадів п. з. „Історія моєї хороби“, подиктованих свому синові Андрієві[1]), він каже, що „раптом одержав можність говорити через т. зв. почту духів з віддаленими особами“. І так одного дня, як описує докладно свою галюцинацію поет, він „почув голос а властиво шептання померлого... Михайла Драгоманова“, який почав „докоряти“ поетові тим, що через нього йому гірко жити на тамтому світі і подав за причину теперішнього свого невідрадісного життя видрукування поетом його листів до нього та до інших людей. Драгоманів докоряв теж помилкою, зробленою ним у своїх „Студіях над народніми піснями“, де написав, він.

---

[1]) Рукопис знаходиться у Франковому архіві під № 377 в бібліотеці Наук. Товариства ім. Шевченка. Володимир Дорошенко звернув на нього мою увагу й за це дякую йому дуже.

жі) і пластові організації (Париж, Ліон, Нільванж).

— Хто опікувався релігійними справами еміграції перед заснуванням греко-католицької парохії?

— Якщо не рахувати трьох тисяч православних українців, що мають свого пароха о. Бриндзана, то треба сказати, що довгу низку літ українська еміграція у Франції була без духовної опіки. Доривочні поїздки духовників поміж нашу еміграцію могли тільки в мінімальній мірі зарадити тій прикрій недостачі. Не треба додавати, що такий стан давав фатальні наслідки.

— Як повстала українська греко-католицька парохія у Франції?

— Довгу низку літ наша еміграція у Франції, відчуваючи пекучий брак власної греко-католицької парохії, робила ріжні заходи, щоб її дістати. Вкінці восени минулого року Східня Конгрегація призначила мене парохом на Францію.

— Як іде праця?

— Терен занедбаний, але добрий. Треба багато їздити і я майже постійно в роз'їздах. Щодня почта приносить мені гору листів, на які треба відповідати. Все те вимагає великих видатків. Авторитетні джерела не були би в стані покрити тих всіх видатків. На щастя в допомогу місії приходять добровільні датки і жертви від парохіян, але і не тільки від парохіян. Велика частина матеріяльної помочі приходить з Голяндії, де ціла католицька преса відгукнулася дуже прихильно на факт заснування української греко-католицької парохії в Парижі і проголосила заклик до голяндських католиків складати датки на її фонд. Заклик не залишився без успіху.

Наша еміграція горнеться до церкви. В самому Парижі я запричащав досі дві тисячі наших дівчат, що перебувають тут на службі. Частина еміграції ще під впливом соціялізму й атеїзму. Їй присвячую найбільше свого труду.

Місія розпоряджає покищо скромним числом працівників: о. Братко в Ліоні й о. Леськевич у Штрасбурзі. Восени цього року чисельний стан нашого священства у Франції збільшиться.

— Чи ідеольогічно-партійне розбиття нашої еміграції у Франції не проявляється шкідливо у відношенні до Вашої місійної праці?

— Назагал ні. Навіть радикальна організація шаповалівців прийняла дуже прихильно створення місії та служить мені адресами своїх членів, ба навіть спрямовує їх безпосередньо до мене. Релігійний та національний характер діяльности місії знаходять дуже податний ґрунт до обєднання серед наших емігрантів.

Накінець о. Перідон оповідає мені про незвичайно цікаві та складні політично-адміністративні перипетії, серед яких відбулася панахида по бл. п. полк. Коновальцеві в Парижі і з усмішкою показує мені велику статтю поміщену в одному з голядських комуністичних часописів. Це репортаж про згадану панахиду. Автор статті — комуніст — наводить в ній фантастичні докази, що о. Перідон і ціла його, відома в Ротердамі родина — це аґенти ОУН.

Прощаюся з о. Перідоном, бажаючи йому щасливої дороги і витривалости в його дальшій відповідальній та нелегкій праці.

Ж. П.

Хроніка Совітської України.

З ВИСОЧИНИ ПТАШИНОГО ЛЕТУ.

На двірці „Київ — вантажний“ підпалено цистерну з нафтою. Ведуть слідство.

Житомирський обласний суд засудив на розстріл „запеклого ворога колгоспного ладу, бандита“ Юрченка, що забив „активного громадського працівника“, комсомольця Онійчука.

У Волновахському зернорадгоспі Сталінської области згоріло на пні від підпалу 50 га пшениці і 2 комбайни. Слідство провадиться.

Харківський тракторний завод імени Орджонікідзе надсилає на вимоги запасні частини для тракторів або такі, що зараз зношуються і стають неможливі для використання, або в такому вигляді, що їх взагалі не можна використовувати. Слідство провадиться.

Біля Херсону Миколаївської области затонула баржа з зерном нового урожаю. Винних у цьому затримано. Слідство провадиться.

Залізничник Павлюк затримав в районі Жмеринського залізничого вузла Винницької области невідомого, що розбірав залізничі рейки. Слідство провадиться.

У Полтаві майже по всіх вулицях розвернено брук, покопано глибокі траншеї, вулиці завалено тисячами тон каміння, проте роботи не провадять. Це все розпочаті, а потім покинуті роботи: по реконструкції шляхів до залізничих двірців, каналізаційні та водопровідні. Голову міської ради Власенка зняли з посади й заарештували. Провадиться слідство.

Камянець-Подільський обласний суд засудив „ворога колгоспного ладу“ Гука на розстріл за те, що він убив „кращого активіста“, секретаря сільської комсомольської організації Ткачука.

Установлено, що у Дніпропетрівській области по базах зіпсовано від довгого переховування краму на 15 міліонів карбованців, тоді, як цього краму ввесь час не було по крамницях области. Слідство провадиться.

У колгоспі імени Марті в Одеській области згоріло на пні 24 га пшениці від підпалу. Слідство провадиться.

Виявилось, що чимало колгоспів Чернігівської области навмисне показують значно менший урожай з га, ніж це буває справді, гадаючи в такий спосіб здати державі менше зерна. Слідство провадиться.

У Ворошилоградській области, Біловодському районі, через невідремонтування досі зерносховища зерно для передачі державі колгоспники звалювали просто на току. Зерно це підпалено, пожежу згашено, але зерно зіпсовано. Слідство провадиться.

Суд Молдавської АССР засудив на розстріл „ворога колгоспного ладу“ Ярового за вбивство комсомольця, члена виборчої комісії, Рака.

Це взято з совітських ґазет за час від 19. до 22. липня ц. р. Справді товаришеві Успенському та його обласним помічникам нема коли й відпочити.

ТЕАТР В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ НА ПІВНОЧІ.

У Карелії закінчились гостинні виступи київського театру української драми ім. Франка. Дві вистави показано спеціяльно прикордонникам. Пригадаємо, що до прикордонної варти на північному заході і на півночі СССР беруть переважно українців.

ВИСТАВА УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА В МОСКВІ.

19. липня в Москві відкрито виставу українського мистецтва, де приблизно є 350 праць з малярства, ґрафіки, різбарства. Як відомо тепер від совітського мистця вимагають „соціялістичного реалізму“. Рецензії московських ґазет відмічають серед картин на першому плані полотна Ф. Кричевського, що „чудесно володіють і формою, і фарбами“: „Веселі доярки“, „Дівчата“, „Мати“. Далі звертають увагу на „зимовий пейсаж“ Хворостецького, „Збирають яблука“ Шовкуненка. Добрі картини молодих малярів Дерегуза, Костецького. Та зовсім не життєво, слабо, фальшиво намальовані картини: „Повстання на крейсері Очаків“ Мучника, „Смерть Щорса“ Карповського, „Устим Кармелюк“ Ас[illegible]ського. Добра різьба Фрідмана, Цімермана, Волькензе, Гельмана і Тенера (це теж „українці“!). Прегарна ґрафіка Касіяна, Пустовійта, Плещинського, Дерегуза.

ВИДАННЯ ТВОРІВ ЛЕСІ УКРАЇНКИ.

Відзначаючи 25-річчя з дня смерти письменниці Держлітвидав випускає монографію Д. Підгайного про життя і творчість Лесі Українки. „Гослитиздат“ готує видання творів письменниці у російській мові. Держнацменвидав випустив збірку поезій Лесі Українки жидівською мовою в перекладі Гофштейна.

ПІДГОТОВА ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ.

Управління вищої школи Наркомосвіти УССР не задоволене з вислідів державних іспитів у педагогічних вищих школах. Та що й казати. По всіх інститутах вражає неписьменність студентів з російської мови. В письменних роботах студенти роблять по 50 помилок, також й в устних відповідях. Взагалі на Україні не можна знайти ні одної педагогічної вищої школи, де добре зналиб російську мову. А тут з Москви вимагають і вимагають: мусить українське населення знати російську мову. А проте майбутні вчителі мало журяться тим, де вчився Пушкін, коли жив Ломоносов, і з ким поєдинкувався Лермонтов.

Д.

що „цитована Драгомановим Лѣтопись Грабянки ані на ст. 224 (І. ч. „Політичних пісень українського народу XVIII—XIX. ст.) ані на жадній іншій зовсім не згадує про Медведівку, Ведмедівку і ми не знаємо, відки взяв Драгоманів цей цитат“. Даремне виправдувався поет, що „мав право і навіть обовязок“ видрукувати листи Драгоманова, які мають „великий літературний і біоґрафічний інтерес“ та обіцявся спростувати згадану помилку, але Драгоманів стояв на тому, що він зовсім не писав до нього листів, тільки „якийсь названий“ ним, але поетові „зовсім невідомий секретар“, і загрозив поетові поставити його „перед суд божий“, бо „не тільки він сам, але й інші покійники в небі не можуть витримати“ з поетом. Драгоманів „вмовляв“ в поета, що він „страшний грішник“, „не повинен зовсім жити на світі“ та, що „сам він“ страждає через поета „від якихось прошкурок“. Поет не давав віри грозьбі Драгоманова, думав, що його заспокоїли слова поета, але „не минув тиждень, коли одної ночі в якій поет лежав у сильній гарячці, його збудили зо сну різкі голоси невидимих йому духів, з яких один відчитав йому декрет, що запозивав його на суд божий, і велів йому підписати якусь декляраціяю, а опісля саме опівночі йому велено вийти з покою „під загрозою“, що інакше дім, у якому живе, „зараз завалиться“. Поет хотів одягтися, „бо ніч була дуже холодна“, але духи „під загрозою божого грому заборонили брати шубу і шапку“. Коли поет „гонений грізними голосами, в самім сурдуті і з черевиками в руках вийшов з подвіря на вулицю“, його „погнали“ духи „дорогою, що веде з містечка на поле і раз-у-раз грозячи“, що його „зараз грім забе, веліли“ йому геть „кинути черевики“, потім скинути з себе „сурдут, у якім у кишені була“ його „нотатка і 360 корон“, потім „камізельку, в якій був годинник з золотим ланцюжком“, „потім суконні штани, в яких в кишені була портмонетка з 19 коронами“, „полотняні штани і накінець сорочку“, якої поет „вже не хотів скинути“. Тоді духи веліли поетові „зійти з дороги, перейти через рів і перелізти через пліт“. Він зробив так, як вони йому казали і знайшовся „на стернині“. „Тою стерниною вниз погнали“ духи його „на луку, покриту великими калюжами і перерізану крутою річкою, що пливе біля Ліпіка“. Духи гонили поета „від калюжі до калюжі“, „велячи“ йому „переходити через них“, аж довели його так „до річки“, але від неї вони „завернули знов у противну сторону“. „Під найстрашнішими загрозами“ духи заборонили поетові вертатися до Ліпіка, а коли він не хотів іти далі і оглядався, щоб почути „відки йдуть голоси“, вони „насміхалися“ з нього, кажучи: „ти не побачиш нас!“ Тоді духи й „зложили щось мовби суд“, на якому засудили його, „на найстрашніші муки пекельні, а перед тим на побуть у якійсь горі протягом 18.000 літ“. Після суду поет „почув“, немов під ним „ворушиться земля“ і немов він „з безмірною скорістю перелітає безмірні простори“. „По кількох мінутах наступив перестанок, в часі якого ріжні духи в тім числі духи Наумовича і Гушалевича підносили проти“ нього „найстрашніші закиди і докори“, а накінець лишили його самого „серед болотяної толоки недалеко ліпіцької дороги“.

(Далі буде).

Що ще викопали
в княжому Галичі-Крилосі?

Княжий Галич-Крилос, 28. VII. 1938.

Недавно ми писали, що в Княжому Галичі-Крилосі цього року ведуть дальші розкопи на місці митрополичої катедри і на „Золотому Тоці“, де був княжий терем-палата.

На місці Осмомислової катедри дотепер відкрито дві північні нави і частинно третю т. є. головну наву. Находиться тут багато тинку з останками фресків, що ними був прикрашений собор. Впадає в очі ціла низка кольорів, що їх ужито до поліхромії. Крім фраґментів фресків находиться поважна кількість фраґментів романських і вчасно-готицьких різьб у камені. Ті нахідки дадуть змогу історикам мистецтва означити стиль декорацій галицької катедри, та час, в якому вона істнувала.

На „Золотому Тоці“ цілий ряд нахідок знаних тільки з великих княжих городищ вказує на те, що справді тільки тут міг бути княжий терем. Найшлися тут рідкі привісні печатки-буллі з кириличними і грецькими написами, срібні ажурові ковтки київського виробу, дуже багато фрагментів скляних браслетів імпортованих з Києва, кілька бронзових нагрудних хрестиків, кілька сереньовічних, західньоевропейських монет, куснї імпортованої кераміки т. зв. корчаг-амфор на теж імпортоване вино, і багато інших цінних нахідок. Підчас розкопів відкрито теж кілька кухонних і пекарських печей, кілька ям на відпадки та деякі подробиці, що вяжуться з будовою фортифікаційних обєктів.

Все те вказує на дуже живі політичні, культурні та торговельні взаємини княжого Галича з культурним Сходом і Заходом.

Щойно тепер по 3-тижневих розкопах показується наскільки щаслива була думка Виділу Товариства Прихильників Культурно - історичного Музею Наукового Товариства ім. Т. Шевченка у Львові в першій мірі прослідити цілий „Золотий Тік“.

Коли на місці Осмомислової катедри находяться монументальні мури собору і куснї фресків та різьб — то на „Золотому Тоці“ находиться дуже багато дрібних памяток, що мають велику культурно - історичну вартість.

Починають напливати вже прогульки, головно нашої інтеліґенції. Розкопи відвідало теж декілька польських журналістів та німецьких спеціялістів, а в найближчих днях заповів свій приїзд станиславівський воєвода.

Єгипетський король вибирається до Туреччини.

Єгипетський король Фарук виїде у найближчому місяці до Царгороду, щоб відвідати президента Туреччини.

ПОВОРОТ ТУРЕЦЬКОГО МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ.

Турецький міністр закордонних справ Рушді Арас, що репрезентував президента на похоронах румунської королеви, виїхав після 2-денного побуту в Сінаї до Анкари.

ЄГИПЕТСЬКА КОРОЛЕВА В БУДАПЕШТІ.

Єгипетська королева-мати приїхала з 4-ма доньками до Будапешту. На двірці повитав їх в імени реґента його син Микола Горті і представники влади.

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Вівторок, 31 (19) липня 1888.

„АСПІРАЦІЇ РУСЬКОГО НАРОДУ“.

„Мадярський орган „Пешті Напльо“ вмістив на підставі інформацій з Харкова статтю про українсько-руський рух у Росії. „Аспірації руського народу — сказано в тій статті — який змагає до того, щоб створити самостійну державу з руською народністю на території нинішньої Росії, заслуговують на велику увагу Европи і до них зовсім не треба ставитися як до утопії. Українська партія заслуговує на підтримку цілого цивілізованого світа. Евентуальність створення самостійної руської держави треба брати в рахунок у всіх комбінаціях щодо будучности Европи“.

ВЕЛИКА УКРАЇНА.

„Діло“ наводить замітку польського „Пшеґльонду“, який пише, що дістав з Льондону відозву зредаґовану по німецьки і підписану: „Українські патріоти“. Метою відозви є пояснити европейській публиці, як Росія поступає з русинами. Відозва ця очевидно написана для інформації европейського дненникаства про силу і значіння руського народу.

У тій відозві мова про руську літературу, наведені в ній уступи з творів Огоновського і Костомарова, а вкінці подано, що русинів-українців є 22,356.232 душ, а саме: під владою Росії 18.000.000, в Галичині 3,516.542, на Буковині 239.690, на Мадярщині 600.000. Дочисливши до цього 3,592.057 білорусів, творить ця відозва великий український нарід з числом людности 25,948.289 і протиставить його російському народові, якого число людности подає на 34,389.871.

По думці тієї відозви 26 мілiонів русинів-українців можуть створити сильну державу під назвою „Велика Україна“, тому підписані просять всіх людей доброї волі, щоб підтримували цілі русинів і за ними промовляли“.

ВИБОРИ ДО СОЙМУ.

В сільській виборчій окрузі Снятин-Заболотів від українців кандидує о. Кирило Гаморак, священник зі Стецеви, від поляків вірменин Мойса. У сільській виборчій окрузі Рудки-Комарно стає як кандидат Володимир Лушпинський, нотар з Комарна.

БУРСА У ПЕРЕМИШЛІ.

Намісництво затвердило статут товариства: „Бурса ім. св. о. Николая в Перемишлі“, і товариство зараз уконституувалось.

Проект федерації між Іраком і Сирією.

У Бейруті відбулась неофіційна нарада визначних представників Іраку й Сирії, що обговорювали проект союзної держави, до якої увійшли б Сирія та Ірак. Опісля учасники наради зложили звіт представникам Англії, яка мабуть не висуває ніякого спротиву проти того обєднання.

ІРАК І ПАЛЕСТИНА.

Голова парляменту Іраку приїхав до Дамаску на нараду зі сирійськими політиками у справі палестинського конґресу, що має небавом відбутись у Каїрі.

Небавом прийде до Єрусалиму премієр Іраку; мета подорожі невідома.

ЗМІНА КОМАНДАНТА ФРАНЦУСЬКИХ ВІЙСЬК У СИРІЇ ТА НА ЛИВАНІ.

Головний командант французьких військ у Сирії та на Ливані відплив до Франції, бо його заіменували членом найвищої воєнної ради.

МАНІФЕСТАЦІЇ В БАҐДАДІ У СПРАВІ ПАЛЕСТИНИ.

У Баґдаді відбулись демонстрації в обороні палестинських арабів. Демонстранти домагалися від уряду інтервенції в імя солідарности арабських народів.

Батьки і діти під Прапор „Просвіти“!

МАВРИКІЙ ЙОКАЙ. 6

Двобій.

В тій хвилині закипіла в юнакові та сама кров, що стріляла в небо: кров його батька!

Він вирвав від одного гайдука пістоль. Гукнув вистріл; батько впав крівавий з крісла... Чи вміє Бог також з пістолета стріляти?...

Після цього страшного вчинку кожний втік з того місця. Весільні гості, гайдуки, жінка з своїми дітьми. Душегубець утік до замку і там сховався.

Старець був смертельно ранений. Але три дні мусів ще жити, щоб бачити все, що сталося далі. Він мусів дивитись на те, як державні урядовці прийшли сюди з озброєними гайдуками, щоб знайти убійника; як знайшли його схованого в дірі в замку. Юнак боронився наче скажений. Кинули ним перед очима батька на землю, звязали його, били його по лиці, закували йому руки й ноги в кайдани... Чув, як дзвеніли [illegible], коли за волосся тягнули його мармуровими сходами! Як озивались його болісні [illegible]! Плач сина, через якого батько визивав Бога на двобій, над котрим, наче над зіницею свого ока сторожив, якого так дуже любив — і котрий його убив! І якого голова покотиться за ним до могили! Та гарна, білокудра голова, зовсім подібна до голови матері, голова, яку у трьох порах її життя відмалювали мистці — у спальні батька з ріжних рям дивляться: як немовля, як хлопця, як юнака. Але ще востаннє намалюють його як засудженого на смерть, щоб образ його після тодішнього звичаю три дні перед страченням виставити на людське посміховище.

Але й це не було ще досить для старця на смертельній ложі.

Мусів ще жити, щоб побачив, як третього дня державний опікун майбутню вдову по його синові ввів з її дітьми до замку, так, наче б замок належав до нього! Закон принява ту циганку за правдиву жінку й той самий закон зробив її вдовою!

І щойно тоді, коли ця гарна, русява жінка станула перед смертельним ліжком, тягнучи за собою довгий, шовковий серпанок та підіймаючи на руках свої діти, і дивилася на свій ковток з перлою: тоді він сконав!

За пів року кинули за ним гарну золотоволосу голову його сина до могили.

...Бог уміє також мечем рубати!

* * *

Але не проповідуймо містицизму. Хто противиться Богові так, як ми віруємо в нього, той визиває на бій природні стихії, що творять світ. Той починає бій з літом і зимою, з теплотою крови і непомильністю чисел, з орґанічною силою хемії, з публичною опінією, з історією людства, з ґіґи цілого людства, зі всім, що непереможне і в чому находиться божа сила.

Але цим не закінчився той бій із Богом. Цілі століття відограваи його ріжні дії в сотих відмінах злої долі, ішов двобій незглибний у фантазії, пристрасти та хулі, двобій з усім й проти всього, що означало спокій, мир, що люди любили, що було правилом доброї поведінки, або що було законом, писаним хочби в серці або на перґаменті.

По роках замок дістався до рук дітей циганки. Вони були близнюки. Їх Батько та Їхній дід були непохитні люди, але не мали ворогів, з якими могли б воювати.

Ці брати жили в незгоді й заложили дві ворожі родини. І кілька членів мали ті родини, стільки ворогів стояло одних проти одних.

Цеж був бій, цеж були олімпійські бої за те, хто зуміє ліпше нищити. Хто видумав найогиднійший вчинок, той ставав клясичним переможцем. Коли між ними повстав гнів, вони хапали за пістолі та рушниці. Стріляли в себе, у своїх слуг, у своїх урядовців. Це йшло їм так легенько, як іншим людям злісні слова і за кожним із них ішла ціле життя та невідклична куля, яку прадід вистрілив у небо.

У цьому бою впав жертвою їхній графський маєток.

Четвертим нащадкам не залишилось з нього нічого, крім чудового чатардського замку і цей лишився тільки тому, що не було на нього купця. Він годився тільки для великих панів.

Два правнуки поселились у ньому. Один поселився на першім поверсі, другий в приземеллі. Той, що мешкав нагорі, викопав молодшому братові до його помешкання канал і погрожував йому, що втопить його, наче якусь мишу, у брудній воді. Але цей дав зробити собі комин вгору й викурив старшого брата, наче лиса з нори.

Або коли вони засіли до карт і одного дня програв молодший своє право на замок та свою одежу, що її мав на собі, а старший брат вигнав його голого з дому; другого дня, позичивши собі гроші, виграв знову молодший майно старшого брата й вигнав його в сорочці з дому на сніг.

Доля цих братів вкривалася з дня на день гумористично-смутним серпанком. Коли вже їх ніхто не лякався, коли вже ніхто не гнівався на них, люди почали сміятись з них.

Це був найгірший удар долі.

Ніколи не народилась в тій родині дівчина, якої даром були б: любов, спокій — примирний настрій. Завсіди родились чоловічі нащадки, завсіди тільки ненависники, борці, убийники... вже в чотирьох поколіннях.

* * *

(Далі буде).

Сторінка без політики.

ПРИМХИ АМЕРИКАНОК.

В цьогорічнім літнім сезоні американські красуні появилися на пляжах Фльориди в „костюмах" незвичайно оригінальних, що ними дивували навіть дуже вибагливих жінок. Попросту „повипалювали" собі на тілі ріжні сильветки і десені. Це випалювання переводиться майже без болю. Місця призначені на рисунковий взірець прикривається, а решту обнажується. Для цього виготовлюють спеціяльні шаблони („патрони"), як при малюванні стін, при чому повитинані місця темніють від соняшних променів, а прикриті лишаються ясні. Зроблений у той спосіб образ незвичайно ефектовний. Найбільш пригожі для такого „випалювання" прикрас є плечі, бо вони рівні і на них можна помістити найбільший рисунковий шабльон. Декотрі американки мають уже цілі плечі вкриті рисунками. Рисунки до тих шаблонів рисують спеціяльні рисівники-декоратори, які за свою фантазію дістають величезні гонорарі. Але сама думка того рода оздоби не нова. Вже в найдавніших часах двірські садівники прикрашували при помочі соняшних променів овочі, які йшли опісля на стіл королів. Садівники наклеювали на незрілі ще овочі від соняшної сторони корони й моноґрами своїх володарів. Під впливом сонця овочі набирали на непокритих місцях прегарного рожевого коліру, а закриті місця залишалися блідозелені. Колись овочі, а тепер плечі вередливих американок.

З усіх кінців світа.

Офіціяльна статистика повідомляє, що в 1936 р. 62 американських громадян заплатило податок від доходу вище міліона дол. У порівнянні з 1935 р. число міліонерів в Америці зросло на 21 осіб, але все це мало у порівнянні з роком 1929 коли всіх міліонерів було 513. Найбільше міліонерів є в Ню-Йорку, потім у стейті Пенсильванія.

У спальні англійського короля підчас побуту його в Парижі положили кілька книжок, які були власністю і лектурою короля Людовика XIV. Чи англійський король мав час їх переглянути перед сном, про це париська преса не згадує.

Князь Віндсору слухав зі свого яхту радіовий звіт про те, як приймали його брата-короля в Парижі. Пополудне він виїхав до Помпеї, зів обід у Геркулянум і купив усі англійські та французькі часописи, які там були.

У ріжних містах Америки відкрили тепер безплатні прилюдні курси для безробітних батьків, які можуть навчитися, як поводитися зі здоровлям своїх дітей. В останніх часах багато дітей умирає через недбайливу опіку в гигієні.

В астрономічній французькій обсерваторії на шпилі Піренеїв помістять лямпу, що матиме силу 50.000 свічок. Сяйво від неї попливе у простір, щоб поробити експерименти, в якій мірі воно пробиває густоту атмосфери.

Недалеко Ерзерума ціле село переселилося на інше місце, тому, що гора, яка висіла над ним, могла його засипати.

Шведський уряд вибудує корабель увесь з міді, а не зі сталі. Досі в Европі є тільки три такі кораблі.

У Льондоні 15-літній учень Спайсер покінчив самогубством, залишивши записку, що не бажає жити, бо його не хотіли прийняти на добровольця в ніяку армію: ні в англійську, ні в італійську, ні в еспанську, ні в китайську.

Французький міністр Жорж Боне заявив журналістам, що із усього церемоніялу звязаного з відвідинами королівської пари у Франції, він не брав участи тільки в одному засіданні, на якому вирішали спис страв для першого офіціяльного обіду. „Я єдиний у світі француз — він заявив — що не розуміється на їжі".

Югославянський уряд нагородив ордером св. Сава славного тенисиста Дональда Беджа.

У париських пристанях ствердили, що до Европи приходить щораз більше контрабандних посилок нового опянливого порошку, який виробляють з мексиканських кактусів. Новий наркотик зветься мескалін і вже дуже поширився у Спол. Державах. Він знайшов теж аматорів у Парижі.

У Вашинґтоні помер 31-літній Джон Веб, що мав славу найбільшого у світі черевана. Він важив 370 кґ так, що його домовину мусіло нести 12 караванярів.

У мадярській окрузі Кішкунфелеґіґаза 18-літній парубок Немчок після сварки з батьком на злість йому проковтнув вітвертий ножик завдовшки на 15 центиметрів.

Годинники в астрономічній обсерваторії у Ґрінїч спізнилися за останніх 66 місяців на 1 секунду.

Найбільше поширеним часописом у світі називає себе орган англійських соціялістів „Дейлі Геральд", якого наклад за останніх пять років не був нижчий від 2 міліонів.

У Ліоні вибудували нову почту, яку архітекти називають одною з найдоцільніших і найгарніших будівель світа.

Летун Юз спростовує ґазетні вістки, буцім-то його перелет коштував 300.000 дол. Поправді він коштував усього 5.000 дол., але тільки тому, що на ріжних летовищах не хотіли від нього брати нічого за бензину. Ціна апарату була 60.000 дол., а не 200.000 дол.

——o——

Найдовша промова оборонця.

В 1815 р. відбувався у Франції процес проти ґенерала Траоль. Той процес був тим особливий, що його оборонці виголошували промови перед трибуналом без перерви 5 днів і ночей. Ішло про те, щоб виграти на часі, бо суд засудив ґенерала на смерть, а його жінка саме поїхала до Парижа, щоб виєднати у короля помилування для чоловіка і ще вернутися на час, заки суд виконає присуд. Адвокати змінялися що три години, аж врешті виступив знаний правник Бернгард, пізніший радник касаційного Трибуналу, і почав читати тритомовий твір Ляллі-Толлендаля про війну з 1813 р. Знаменитий адвокат не маючи вже теми до промови, мусів чимсь заповнити призначений для нього час на промову і... читав. Президент трибуналу здивувався і запитав його, що це має значити і нащо він читає той твір. Тоді Бернгард відповів холоднокровно:

— Я дам пізніше пояснення по прочитанню того твору.

Одначе судді не могли довше видержати і просили самі адвокатів, щоб їх звільнили бодай на якийсь час від тої оригінальної оборони. Оборонці ґенерала згодилися на коротку перерву, після якої промовляли далі, аж до хвилини, коли їх повідомлено, що Траоля помилували. Ця оборона була досі найдовша з усіх, у судовій практиці.

Перша смертна кара на електричнім кріслі.

Кару смерти на електричнім кріслі виконано вперше в 1889 р. в Новім Йорку. Злочинець, що його тоді страчено і в той спосіб імя його перешло до історії, називався Райч. Ось як пише про це одна із англійських ґазет з того часу: „Американці дуже поспішилися із тою новинкою, хоча умовини, при яких електричний струм спричинює смерть людини, ще докладно незнані. Кілька телят і одного коня вбито для проби з бажаним успіхом і товариство судової медицини видало навіть приписи як переводити кару смерти при помочі електрики. Треба уживати змінного струму електромоторичної сили 1.000—1.500 вольт, який змінює свій напрям щонайменше 300 разів на секунду. На даний знак струм переходить через голову. Райч скінчив життя в одній хвилині, наче ражений громом. Час від хвилини, коли засуджений сів на крісло, аж до хвилини його смерти, тягнувся 15 секунд".

РОЗШУКИ ЗОЛОТА.

В 1937 році на французьких кольоніях добули 7 тон жовтого металю, тоді, коли в ц... ому світі видобули в тому самому році ... тон золота. Золото находиться і добуваєтьс... західній Африці і в французькій Ґвінеї. Т... французький міністр кольоній дістав від ... менту 100 міліонів франків кредиту, щоб у ... спосіб поширити діяльність товариств, що ... маються розшуками золота на кольоніях. ... золота, що його видобули на французьких ... льоніях, як обчислюють фахівці має 280 мі... нів франків вартости, тимчасом торговель... дефіцит Франції дійшов до 15 міліярдів ф... ків. Колиб видобули ще більше золота на ... льоніях, тоді то золото моглоб покрити той ... ликий дефіцит. В останніх часах удосконал... техніку, побільшили число шукачів золота ... фриці, так, що Франція стодівається, що ... разом вдасться багато більше видобути ... Покищо в ряді добувачів золота перше ... займає Анґлія. Вона з полудневої Унії, Авс... лії, Канади і Родези одержує 56% усього ... того золота на світі. Друге місце займає ... (14%), третє Америка (13%).

——o——

РОЗКОПИ У ТРОІ.

До Царгороду прибула в останньому ... археольоґічна місія з Кеймбрідж. Та місія ... мір звидіти викопалини на тому місці, де ... стояла Троя, недалеко Дарданелів. В тому ... йоні працює вже від кількох літ америка... експедиція під проводом проф. Блеґена. Як ... дає преса, цьогорічні праці тої експедиції ... ють бути вже останніми, бо район Трої ... до воєнної смуги проливу Дарданелів.

——o——

БАНДИТ ІЗ ТРОЯНДАМИ.

Кілька місяців шукала американська ... ція за бандитом, який у Вашинґтоні ... чно крав самоцвіти по багатих домах, ... ючи по собі на памятку червону троянду. ... назвали „трояндовим бандитом". Після ... них крадежей у Вашинґтоні, він переніс ... „діяльність" до Ню-Орлеанс, але там йому ... повелося. Бандит має 18 років і не вміє ... нити, чому він завсіди залишав по собі ... дн. Міліонерки не давали себе потішити ... квіткою, коли пропадали їх брилянти.

——o——

КОЛИ „МУЖЕСЬКІ ПРАЧКИ" СТРАЙКУЮТЬ.

Недавно в Делі вибухнув незвичайно ... кавий страйк. Всі пральні застрайкували. ... ловною причиною страйку, як звичайно, ... низька платня робітників пральні. В Делі ... ки не перуть білля, тільки мужчини. Всі ... жеські прачки" використали великі спеки ... саме тоді прийшли. Мешканці примушені ... зміняти білля по кілька разів денно. Страйк ... не закінчився, але можна сподіватися, що ... кінчиться він у користь страйкарів, бо ... тривають дальше.

ВЕСЕЛЕ

ЗРОЗУМІЛА.

— Уяви собі, що мій наречений назва... не восьмим чудом світа!

— Це дуже гарний комплімент! А що ... му відповіла?

— Я відповіла йому, що як здибаю ... якимнебудь чудом з тих інших сімох, ... очі видряпаю!

З НАРОДНЬОІ ШКОЛИ.

— Якжеж, Івасю, твій новий учитель?

— Добрий, але нічого йому не можна ... ти. Вчора він сказав, що 6 і 2 є 8, ... що 4 і 4 також 8.

ОБОРОНА.

— Обвинувачений має слово. Що ві... сказати у своїй обороні?

— Я просив би панів суддів узяти ... молодий вік мого адвоката.

ВИМОВА.

Підчас гостини англійської пари в П... при якійсь нагоді публика витала теж ... зидента Лебрена. Один англієць, що ... бі ввесь час, кричав:

— Нехай живе Любе!

— Алеж пане — звернувся до ... француз — президент Любе вже давно ... наш теперішній президент називається Л...

— Я це сам знаю, але прізвище Лебр... ні важко вимовляти, а Любе — легко!

Батьки і діти під прапор „Просвіти"

Стан садкової справи

в станиславівському і товмацькому повіті.

Цього року акцію за організацією дитячих садків розвів Повітовий Союз Кружків „Рідної Школи" дуже широко. Доложено всіх зусиль, щоб ця акція випала якнайкраще та щоб врешті заспокоїти потреби українського населення на полі дошкільного виховання.

Вже в лютім та березні Рада Повітового Союзу Кр. Р. Ш. скликувала старшину кружків з округи на наради в справі організації дитячих садків. Крім цього відбуто цілу низку таких нарад у поодиноких районах, як Тисьменниця, Отинія, Богородчани та Товмач. Відбуто десятки анкет в поодиноких селах, присвячених виключно садковій справі. Таких анкет було 52.

Цього року вперше зорганізовано провідниць в окрему секцію, що в скорому часі обєднала доволі поважне число осіб, потрібних до обсади дитячих садків у доволі великій окрузі. Для невишколених провідниць заходом та коштами Ради влаштовано одномісячний курс, який покінчило з великим успіхом 17 провідниць. Розведено широку пропаґанду за організацією спільного харчування в поодиноких садках. Кілька кружків згодилося вести спільну кухню й поробило до цього підготову. Підшукано нові відповідні домівки для дитячих садків, що далеко більше відповідали ніж дотепер читальняні салі.

Рада ПСКр Р. Ш. та старшина поодиноких кружків Р. Ш. вложили справді багато праці в підготову цієї акції, щоб створити дітям відповідну атмосферу для їх фізичного й духового розвитку. З Ради цими підготовними працями кермував дир. Никифор Даниш.

Після цієї підготови внесено до станиславівського старости в днях від 20. до 27. квітня 25 подань за дозволом вести дитячі садки, а до товмацького 9 подань. Щойно 8-го червня станиславівське староство полагодило частину подань, решту полагодило 14-го червня. Товмацьке староство дало конкретну відповідь щойно 7. VII. В Станиславівщині дозволено 10 садків, а заборонено 15, в Товмаччині дозволено 1, а заборонено 8.

У станиславівському повіті заборонили вести садки в таких селах:

1) На передмісті Станиславова, **Бельведер**, заборонено вести дитячий садок, мовляв, невідповідний льокаль та провідниця п. **Ольга Литвинович**. В тому льокалі вели тричі дитячий садок з великим успіхом і то за згодою повітового староства, а цього року льокаль став неприлатний, бо близько зорганізовано півкольонію ТШЛ. Провідниця не відповідає вимогам, передбаченим для провідниць дитячих садків, хоч має покінчену гімназію та курс для провідниць дитячих садків, але пшеводнічки з вакаційних польських півкольоній вповні відповідають хоч мають ледви 7 кляс народньої школи та курс для „пшеводнічек".

2) Кружок Р. Ш. в **Богородчанах Старих** плянував цього року зорганізувати три садки в своїй громаді, але невідповідні льокалі та неправильні провідниці знову були причиною, що не дістали дозволу. Слід звернути увагу, що в тих льокалях ведено кілька літ дитячі садки за згодою староства й усе було добре, аж цього року льокаль нараз „попсувся". Провідниці в наших умовинах мають повні кваліфікації, бо хто більше надається до ведення дитячого садка, як не абсольвентки учительських семинарій та курсів для провідниць дитячих садків та провідниці з кількалітньою практикою. До цього села призначено на провідниць пп. Розалію й Мирославу Яворських та Ганну Онуфреїв. Всі вони мають скінчені учительські семинарії та курси для провідниць дитячих садків, а п-ни Розалія Яворська та Ганна Онуфреїв мають дволітню практику як провідниці.

3) Кружкові Р. Ш. в **Угринові Горішнім** не дозволили вести дитячого садка, бо „невідповідний" льокаль. Для садка призначено обширну читальняну салю з підлогою, чисто вибілену, з виходом на великий майдан біля домівки. В цьому селі ПСКр. Р. Ш. хотів вести доживлювання вбогої дітвори своїм коштом, бо в березні майже ціле село погоріло й ця підмога для села була дуже на часі. Але це зовсім не переконало пана старосту й „невідповідний" льокаль заважив на долі української дітвори.

Натомість ТШЛ веде свою півкольонію й заманює туди українських дітей кавою та хлібом. Багато дітей ловиться на цей гачок.

4) Кружок Р. Ш. в **Крехівцях** не дістав дозволу на ведення дитячого садка, бо знов невідповідний льокаль, хоч у ньому кілька літ ведено садок. Кружок вишукав іншу домівку, більш придатну й зголосив її у старостві, але досі староство нічого не відповідає та не провірює придатности цієї домівки, хоч від дня зголошеної зміни минає 5 тижнів. Зате в селі веде свою півкольонію ТШЛ, але для... українських дітей.

5) В **Микитинцях** не дозволили вести садка, бо льокаль не відповідає санітарним вимогам, хоч у тому льокалі міститься школа і шкільний інспектор не каже звідтіль її забрати. Пропонована провідниця не відповідає вимогам приписів, хоч має покінчену учительську семинарію і два курси для провідниць дитячих садків і вела два роки дитячий садок за згодою того самого староства. Провідниця за той час не була судово ані адміністративно карана, в політичній роботі незаанґажована. Всеж панна Іванна Лапук не надається на провідницю дитячого садка. Зрештою, в селі є півкольоія ТШЛ. Старшина кружка внесла відклик до воєвідства, і крім цього голова був особисто у воєвідстві питатися, чому властиво їм заборонили вести садок, то дотичний референт відповів, що треба належати до „Млодей Всі", а тоді не буде ніяких труднощів у видачі дозволу на садок.

6) В **Радчі** заборонили вести садок, бо льокаль невідповідний, хоч у цьому льокалі ведено два роки садок, а цього року староство признало його невідповідним, хоч ніяка комісія не провірювала його придатности.

7) В **Підпечарах** не дозволили вести дитячого садка, бо не відповідає льокаль та провідниця п. Ольга Ґавадзин. В цьому льокалі міститься школа, а провідниця вела вже садок минулого року в тому самому повіті за згодою цього самого староства.

8) В **Іванниківці** не дозволили вести садка, бо не відповідає провідниця п. Анна Дівнич та льокаль, де мав міститися садок, не відповідає санітарним вимогам. У цьому льокалі був три роки дитячий садок, а провідниця має негірші кваліфікації від інших провідниць.

9) У **Викторові** не дозволили відкрити й вести дитячий садок, бо не відповідає льокаль та провідниця п. Марія Коропецька, б. учителька державної народньої школи. Льокаль був придатний кілька літ, а провідниця була учителькою державної народньої школи і два роки вела дитячі садки так, що в наших умовинах має найвищі кваліфікації.

10) В **Забережі** не відповідає льокаль і пропонована провідниця. Кружок змінив льокаль та провідницю, але староство й досі цієї зміни не приняло до відома.

11) В **Ямниці** льокаль, що був придатний 5 літ, цього року нараз став неприлатним, а провідниця, що 5 літ вела садок у Ямниці, цього року не має відповідних кваліфікацій. Ця провідниця п. Марія Вольфінґер має скінчену гімназію та два курси для провідниць дитячих садків і, як вище згадано, пять літ практики.

12) В **Угорниках** не відповідає льокаль і провідниця п. Осипа Федів, абсольвентка учительської семинарії та курсів для провідниць дитячих садків. Вела дитячий садок 2 роки в цьому самому повіті за згодою цього самого староства.

13) В **Угринові Долішнім** не дозволили вести дитячого садка, бо невідповідний льокаль та провідниця п. Евгенія Пясецька. В селі веде півкольонію ТШЛ.

14) На подання кружка Р. Ш. в **Боднарові** досі нема ніякої відповіди, хоч від внесення подання з поправками минуло 6 тижнів. Віримо, що на це подання староство зовсім не відповість.

Крім цього заборонено вести дитячі садки пп. Анастазії Смеречинській, абсольвентці семинарії, Евгенії Павлюківній, абсольвентці семинарії та б. учительці, Степанії Онуфреївній, абсольвентці учительської семинарії та Дарії Маланяківній, абсольвентці малої гімназії та курсу для провідниць дитячих садків.

З широкої акції, з великих плянів не лишилося майже ніщо, бо всього 10 дозволів, а 15 заборон.

Староство виставляло заборони на однакових друках, здається для цього згори приготованих, де в порожних рубриках вписувано імя та прізвище провідниці та арґументацію заборони, що в усіх випадках була однакова: „поневаж пропонована пшеводнічка не одповяда вимогом пшевідзяним для пшеводнічек для огрудкуф дзецєнцих ораз льокаль не одповяда пшепісом санітарним".

В товмацькім повіті заборонено вести дитячі садки в 8-ох громадах. Дві громади дістали відповідь на письмі, а одна дозвіл. Заборони мотивується тими самими арґументами: „льокаль і пшеводнічка".

На цілім терені ділання ПСКр. Р. Ш. ведеться 11 садків, де в 1935-36 було 34, а в р. 1936-37 — 21.

(ДОПИС З ПЕРЕМИЩИНИ.)

Від 8-ми літ члени дутої орхестри читальні „Просвіти" Перемишль-Середмістя носили підчас своїх орхестральних виступів ґранатові шапки з жовтими випусками, подібні до т. зв. „мазепинок". Ношення цих шапок членами орхестри, і то виключно підчас виступів, за тих кілька літ увійшло в звичку. В тих шапках орхестра виступала не тільки в Перемишлі й повіті, але й у сусідніх повітах. Аж нараз, по 8-ох роках, комусь це не подобалось. Зараз по дні 19. ц. м., після походу на т. зв. „пикулицький цвинтар", почали тягати членів орхестри по комісаріятах та випитувати, „як, звідки, хто, куди" і т. д. У висліді більшість членів орхестри дістали на днях адміністраційні кари у висоті 15 зол. за те, що „неправнє носілі чапкі мазепінкі". Цікава тут ще одна справа: всі ці карні накази хтось поправив, комусь видалося, що для бідного ремісничого термінатора чи навіть челядника за мала кара 5 зол., тож поправив на 15 зол.

В днях 26. ц. м. почтарі розносили по Перемишлі й повіті інші карні накази. А саме: перемиська повітова адміністраційна влада потягнула до відповідальности членів хорів, що брали участь у поході на пикулицький цвинтар 19. ц. м. і тих з початку тягали і таксамо випитували. І всі хористи заявили, що вони співали „Боже Великий" (в дещо змодифікованому тексті), то кількасот співаків-хористів покарано гривною у висоті 30 зол. за те, що молитвою „Боже Великий" „в мейсцу публічним демонстрацийне оказалі нехенць для Паньства польскего".

Всі покарані вносять спротиви.

—о—

ЯПОНЦІ ЗДОБУЛИ ТАЙСУ.

Японські війська обсадили місто Тайсу, віддалене на 80 км. від Нанкіну.

Японські летуни кілька разів бомбардували китайські частини, що відступали з Кюкікяну на Ганчан.

Один за всіх і всі за одного.

ЧИЖИКІВ НАЙКРАЩИЙ ЗРАЗОК ГРОМАДЯНСЬКОЇ СОЛІДАРНОСТИ. НЕСЕМО ВАМ ВІНОК...

Вчора, тобто в четвер, Чижиків був свідком справді дуже відрадного прояву громадянської солідарности. Громадяни спільними силами вижали збіжжя Касперських, що впали жертвою бандитського нападу й не можуть самі працювати, і вчора принесли вінок старій матери Касперських, що не тільки пережила жахливу ніч з 17-го на 18-го липня, але тепер ще залишилася на гарячий час жнив безпомічна, бо її сини і невістка лікуються.

Громадяни несли вінок з традиційними піснями і передали його з традиційними побажаннями матері Касперській. Не треба додавати, що це була дуже зворушлива хвилина, коли женці бажали матері, щоб вона та її діти якнайшвидше прийшли до здоровля.

ПОГРОЗИ.

Та все-ж тривога, що нависла над Чижиковом, не проходить. На паркані Андрія Пухальського причіпив хтось картку з такою погрозою у польській мові: „Пане Пухальський, якщо ви до 14-ти днів не вернетеся до того, чим ви були, то чекає вас таке весілля, як Касперських". Андрій Пухальський, один з тих, що перейшли на греко-католицький обряд.

На цій саімй картці було ще й письмо з погрозами до колишньої голови кружка „Союзу Українок" в Чижикові, Розалії Гнатишин.

Не диво, що громадяни Чижикова у постійній тривозі, що котроїнебудь ночі когось іншого може стрінути те саме, що стрінуло родину Касперських. Але гадаємо, що компетентні чинники займуться тими письмен[ни]ми погрозами.

ГРОМАДСЬКА КРИНИЦЯ.

Ми вже писали про те, що громада Чижиків мусіла відступити площу під „Дом Людовй". Приїздило вже кілька комісій, що ту площу раз-у-раз вимірюють. Останнім разом якась комісія так виміряла ту площу, що захопила до неї і громадську криницю та станула на становищі, що її прийдеться засипати. Ясно, що громадяни, які з цієї криниці користали, запротестували проти цього. І за цей протест їх притягають тепер до відповідальности.

*

НА ДОПОМОГУ РОДИНІ КАСПЕРСЬКИХ.

На допомогу жертвам бандитського нападу в Чижикові зложили в Адміністрації „Діла" дальше: **Володимир Тарновецький**, Львів, 2 зол., **Константина Малицька**, Львів, 5 зол., С. **Берковська**, Львів, 10 зол., **Невідома**, Львів, 5 зол., **Михайло Таранько**, Львів, 5 зол. і кличе Всеч. о. мітрата Базюка, проф. Михайла Осінчука і д-ра Романа Осінчука з Черча.

——о——

Надзвичайна сесія сойму і сенату скінчилася.

Президент Польщі замкнув надзвичайну сесію сойму і сенату розпорядком з днем 28. ц. м. Згаданий розпорядок доручив у четвер директор правного бюра у президії ради міністрів В. Пачоський маршалам сойму і сенату.

——о——

Нагінка на членів київського уряду.

На минулій сесії найвищої ради УССР гостро критикували наркома освіти Хоменка, наркома комунальної господарки Задорожного і наркома здоровля Овсєєнка.

Фінсько-совітський конфлікт.

Большевики спинили плавбу фінляндських кораблів по Неві між Фінським заливом і озером Ладогою, дарма, що погодились на неї у договорі, заключеному в 1927. р. в Тарту. Фінляндський уряд рішив нерґійно інтервеніювати, тим більше, що большевицький крок наражує на безробіття коло 4.000 фінляндських моряків.

ПОРОЗУМІННЯ У СПРАВІ ВОЄННИХ ДОВГІВ?

„Ню̈з Кронікл" подає поголоску, що поїздка американського міністра скарбу Морґентава доведе до порозуміння у справі воєнних довгів. Прем. Чемберлєн запросив мін. Морґентава до Льондону — він звернувся до през. Рузвелта з запитом, чи приняти запросини.

——о——

НАЦІОНАЛІЗАЦІЯ МЕКСИКАНСЬКОГО НАФТОВОГО ПРОМИСЛУ І ГОЛЯНДІЯ.

Голяндський шарже д'афер передав мексиканському урядові меморіял, в якому зясовано голяндське становище у справі націоналізації мексиканського нафтового промислу, що торкнулось і голяндських інтересів. У цій справі мексиканський віцеміністр закорд. справ вибирається до Европи.

——о——

БРАЗИЛІЙСЬКІ ІНТЕҐРАЛІСТИ ПЕРЕД СУДОМ.

Поліційна влада обвинувачує перед міжстейтовим трибуналом безпеки б. провідника інтеґралістів Плінія Сальґада і б. губернатора Фльорес да Куна, що вони були головними організаторами пучу 11. травня ц. р.

——о——

ПОЖЕЖА У ПАЛАТІ ГІТЛЄРА?

У пресі появилась вістка, що у канцлерській палаті в Берліні при Вільгельмштрасе вибухла пожежа. 11-ох робітників арештовано як підозрілих у підпалі.

ПЕРЕД НАДЗВИЧАЙНОЮ СЕСІЄЮ НАЙВИЩОЇ РАДИ СССР.

На 10. серпня скликано найвищу раду СССР на надзвичайну сесію; це перше надзвичайна сесія, відколи існує СССР. Як твердять у поінформованих колах, сесію скликано у звязку з положенням на Далекому Сході, — вона мабуть буде становити велику демонстрацію проти Японії та протикомуністичного пакту.

ЯПОНСЬКИЙ УРЯД ОБМЕЖИВ АВТОНОМІЮ УНІВЕРСИТЕТІВ.

Японський міністр освіти Аракі підписав декрет, на основі якого ректорів і деканів університетів не будуть вибирати, лиш іменувати. Про те повідомив він на окремій конференції всіх ректорів.

НОВИНКИ.

— **В 73-ті роковини уродин** Митрополита Шептицького відправив о. прал. Л. Куницький співану Службу Божу в пятницю 29. ц. м. в год. 9-ій рано в каплиці на подвірі св. Юра. Співав гарно хор дяків святоюрської бурси. Незважаючи на вакаційний час і будний день народу було багато. По богослуженні хор відспівав многоліття Митрополитові.

— **„Свобода" ч. 29.** вже вийшло з друку. На 20-ти сторінках друку містить воно всі матеріяли щодо останніх церковних подій на північно-західних землях. Зокрема містить воно три інтерпеляції у справі положення православної церкви і ревіндикації так зв. пouніятських церковних маєтків; відповідь міністра внутрішніх справ у справі Гриньок і соймові промови в тих справах виголошені в часі цієї надзвичайної парляментарної сесії сенатором Луцьким і послом Бараном. Це побільшене число висилаємо тільки передплатникам. Хтож зпоза них бажав би мати всі ці матеріяли, нехай звернеться до адміністрації „Свободи", Львів, Підвалля ч. 7/III. з замовленням на це число, при чому нехай до замовлення долучить 50 сотиків у почтових марках. — **Адміністрація „Свободи".**

— **Ревізії й арештування в Журавні.** В четвер 28. ц. м. в год. 6-ій ранком поліція прийшла до Р. М. в Журавні і по переведенні ревізії в дир. Степана Федака арештувала його разом з молочарським практикантом Василем Кундою та відставила на станицю поліції. Одночасно поліція перевела в тій самій годині ревізії й арештування в селах: Монастирець, Старе Село і Володимирці. В Монастирці арештувала і відставила до Журавна Семена Марчука, і Кулика Івана, у Старому Селі Попадика Петра і Осипа Салій[ку], у Володимирцях Осипа Іваника і Пилипа Таба[ч]ку. Поліція переводить ревізії й арештування далі.

— **Ревізії.** Зі Станиславова пишуть нам: Минулого тижня перевела поліція ревізію в селянина Василя Стасинюка. Не зважаючи на те, що згаданого селянина не було в хаті, поліція вдоволилася присутністю малої дівчини і перевела основну ревізію, але нічого не найшла, і нічого не забрала. За чим поліція шукала не відомо.

— **Спека і злива з дощем.** Від кількох днів давалася у знаки населенню Польщі страшна спека під впливом сухого повітря, що напливає зі Скандинавії і північного СССР. У Москві температура дійшла до 35 ступнів Цельзія, у Варшаві доходило до 45 ступнів Цельзія на сонці. Сильна спека панувала теж у Львові до четверга, 28. ц. м., коли то над Львовом та околицею перейшла зливна буря з градом і громами. На Филипівці грім знищив три антени, і град повибивав вікна. В пятницю спека далі давалася в знаки мешканцям Львова.

— **Чи прийде обнижка цін бавовняних виробів?** У звязку з обнижкою цін бавовняної пряжі від 28. ц. м. сподіються обнижки цін бавовняних виробів. У найближчих днях відбудуться вибори нової управи союзу продуцентів бавовняної пряжі тому, що теперішня управа подалася до димісії по обнижці ціни пряжі.

— **Польський ксьондз не хоче сповідати білорусина.** Польська преса пише: В Жодзішках вилейського повіту, де живуть самі білорусини, парохом є польський священник. До цього ксьондза Яна Яськевіча зайшов сповідатися білорус-католик Антін Гришкевич з с. Паніжани і почав сповідатися по білоруськи. Тоді ксьондз зажадав від нього, щоб сповідався по польськи. Коли Гришкевич заявив, що по польськи не може, ксьондз крикнув: „То ідзь сповядаць сє до Вільна до ксендза бялоруса" — і зі злістю покинув сповідальницю. Такі то речі діються тепер на Білоруси.

— **Страшний зріст залізничих катастроф у Польщі.** З оголошених статистичних даних виходить, що 1937 р. було в Польщі 1.523 залізничі катастрофи. Це найбільше число залізничих катастроф в останніх сімох роках від 1390 р., коли то трапилося 1.248 катастроф. З загального числа 1.523 катастроф було 312 випадків на залізничих переїздах, 113 випадків з вискоченням поїздів з рейок, 99 зударів і ... інших залізничих випадків. У цих катастрофах згинуло 497 осіб, з того 125 залізничих працівників, 37 подорожніх і 335 інших осіб. Ранених було 765 осіб, з того 394 залізничих працівників і 150 подорожніх.

— **Нові трамваї та автобуси у Львові.** Управа м. Львова рішила, щоб дирекція міських трамваїв приступила до будови великої возівні для поміщення нових трамваїв. У найближчому часі 30 нових трамваїв заступлять старі трамваї, в першу чергу ті, що курсують на лінії Янівська рогачка і Личаківський цвинтар. Далі міська управа уруховись чотири нові автобуси, щоб наладнати комунікацію з найдалі віддаленими кінцями міста і середмістям. Управа трамваїв переведе таку пробу на відтинку: Новий Льв[ів]-Персенківка—Власна Стріха і середміств.

— **Львівська хроніка.** В четвер 28. ц. м. у ... помер нагло на удар серця суддя окружного суду у Львові В. Канецький, який в останньому часі був предсідником у багатьох процесах. — У пятницю передполуднем скочила з вікна будинку при вул. Гетьманській ч. 22. з третього поверху молода, пристійна жінка, яку відвезла каретка у важкому стані до шпиталю. Покищо не вдалось устійнити прізвища цієї жінки. — При вул. Краківській самохід наїхав на 5-літнього хлопчика В. Підфіґурного і зранив його в голову. — Ще 26. ц. м. вийшла з дому 32-літня умово хора учителька Фелінія Драхус і не вернулася домів.

— **Краєва хроніка.** Дня 28. ц. м. передполуднем в Коломиї у ткальні Заґера, артилерійське стрільно розірвало 13-літнього хлопця П. Лева, ученика 7-ої кляси вселюдної школи. Хлопець приніс свому братові і теті снідання до фабрики. Стрільно вживали робітники довший час як тягар для придержування прядива. — Дня 27-го ц. м. по полудні кинувся під поїзд у Тернополі 26-літній С. Пфеффер, адвокатський концпієнт з Тернополя. Поїзд відтяв Пфефферові обі ноги. У дуже важкому стані відвезли Пфеффера до лічниці, де він від упливу крови помер. Причина самогубства невідома.

— **Хвиля пожеж.** У Гарасимові пожежа знищила 13 господарств. Пожежні сторожі з довколичних сіл гасили вогонь до пізного вечора. Пожежу спричинили діти, які залишилися без опіки. — В Петликівцях Нових пов. Бучач згорів дім Е. Домбського, що його підпалив ...

літній синок, який хотів похвалитися перед товаришами, що вміє обходитися з запальничкою. — Минулої ночі вибухла пожежа в будинках Анни Поради в Слободяках недалеко Немирова. — Лікуванці з Немирова оглядали велику заграву пожежі, що спопелила хату і всі господарські будинки А. Поради. Причина пожежі невідома. — Над Вулькою Мазовецькою пов. Рава Руська перейшла буря з громами і зливним дощем. Від грому згинув кушнірський челядник І. Вайнтравб, який їхав на фірі зі збіжжям І. Галки.

— **Домагаються підвишки платень і коротшого часу праці.** Всі організації робітників на Горішнім Шлеську виповіли дотеперішню тарифу платень і домагаються підвишки платні та скорочення часу праці. Робітники сподіються, що свої домагання осягнуть без страйку.

— **Закаменували наколесника.** Недалеко села Малч під Томашевом напало двох мужчин на 21-літнього наколесника Владислава Кубриня і закаменували його. Вбивники втікли. Поліція арештувала під замітом убивства двох братів Захорчів.

— **Крівава бійка між жидами у Вильні.** В середу відбулося жидівське віче при вул. Коньській у Вильні, що його скликала партія „Поалей Сіон" у звязку з подіями в Палестині. Підчас віча — пише польська преса — дійшло до бійки між присутніми і сіоністами-ревізіоністами, які напали і побили кільканацять жидів. Поліція арештувала кільканацять осіб.

— **22 міліярди на боротьбу з безробіттям.** Уряд Злучених Держав і стейти видали від 1932 р. на боротьбу з безробіттям та на оживлення господарського руху майже 22 міліярди доларів.

— **Відтиски пальців на кожному документі тотожности.** На основі розпорядку німецького уряду всі громадяни Німеччини, які скінчили 15-ий рік життя, обовязані мати документи тотожности, т. зв. карти ідентичности. Кожний такий документ крім фотографії та опису особи матиме теж відтиски пальців.

— **Брудні і переповнені гостинниці.** „Правда" нарікає на погану організацію кримських живниць. І так в Ялті вибудовано нову гостинницю на 250 кімнат, але дотепер ще її не відкрито, бо нема постелі. Гостинниці в Ялті переповнені і брудні, а управителі не можуть усунути цього, бо без дозволу тресту не можна звільнити ані послугачки. Ціла діяльність тресту зводиться лише до осягнення якнайбільших зисків.

— **Сміла подорож човном через пролив Берінга.** Відомий учений і подорожник езуїт о. Бернард Губард переїхав пролив Берінга шириною на 400 км. човном, збудованим зі шкір морських львів. О. Бернард переїхав пролив з двома американськими студентами університету і шістьома ескімосами. Сміливий подорожник хотів доказати, що в передісторичних часах люди могли переплинути в подібних човнах з Азії до Америки. Одночасно хотів підтвердити теорію про походження ескімосів та індіян від жовтої арійської раси, що в її правдивість не вірили учені в останніх часах.

— **Ліквідація 1.100 банків у Злучених Державах.** По оголошенні мораторії для банків у Злучених Державах кілька років тому зліквідовано понад 1.100 банків. Крім того — як виходить з офіційних даних вдалося 42 банки санувати.

— **Півтора міліона сардинок кинули до моря.** Французькі рибаки кинули до моря $1^1/_2$ міліона сардинок тому, що фабриканти консерв давали за низьку ціну, 400 франків за 100 кг. Рибаки обурені на фабрикантів ще й тому, що консументи платять за тузін сардинок 1.25—1.50 франків.

— **Самохід під колесами льокомотиви.** В середу вечором льокомотива особового поїзду на лінії Бенякове — Ліда наїхала на вантажний самохід на залізничім переїзді. Льокомотива тягла самохід кільканацять метрів і розторощила його зовсім. Важко раненого шофера Левіна і власника транспорту Мясніка відвезли до шпиталю у Вильні.

— **10-літній хлопчина врятував дитину зі ставу.** На острові Тексель в місцевости Кой впала 4-літня дитина до глибокого ставу. 10-літній хлопчина, який здобув диплом плавання та був човном оподалік, скочив до води і врятував потопаючу дитину.

— **Малим човном зі Швеції до Англії.** Молодий швед Еріксон, який перед двома місяцями виїхав зі Стокгольму човном, довгим на три метри, приїхав до Англії. Еріксон плив здовж берегів Німеччини, Голяндії, Бельгії та Франції.

— **Рибалка шукана і кишок.** Спеціялісти ведуть ... [illegible] ... природну гірку воду Францішка Йосифа можна вживати як дуже успішний домашній засіб.

Зі судової салі.

СЕНЗАЦІЙНА ПЕРЕПАЛКА МІЖ СВІДКОМ І АДВОКАТОМ.

У четвер 28. ц. м. окружний суд у Луцьку розглянув чотири справи за комуністичну діяльність, в яких підсудних боронив адв. Саламон Грудер зі Львова. На розправі дійшло до сензаційної перепалки між адв. Грудером і одним зі свідків Іляріоном Еммою, секретарем окружного комітету К. П. З. У., який вказуючи на адвоката у схвилюванні заявив: „Для цього саме пана ми збирали гроші від найбідніших, щоб він зі складок нуждарів міг будувати собі камяницю". Далі свідок виявив, що центральний йокомітет К. П. З. У. наказав збирати по 2 зол. для партійних адвокатів, з яких одним є саме адв. С. Грудер. Предсідник наказав запротоколувати, а прокуратор доручив відіслати відпис протоколу зізнань св. Емми до прокуратури, щоб притягнула адв. Грудера до карної відповідальности.

ВІДГОМІН БІЛЕННЯ ПЛОТІВ НА СЕЛІ.

Перед окружним судом у Станиславові відбулася розправа проти селянина І. Козаришина з Монастирчан за побиття солтиса і радного. Оба вони прийшли 23. червня ц. р. до Козаришина і доручили йому, щоб в означеному часі відновив дім і вибудував новий пліт та побілив його. Підс. Козаришин доведений до розпуки дорученням відновити дім і збудувати пліт у дуже короткому часі та до того ще на передні́вку — вхопив за косу і кинувся на солтиса Княземича, але він вирвав йому косу. Опісля вхопив за мотику і побив солтиса та ради. Підгірського. Суд засудив Козаришина на 9 місяців вязниці.

З театру.

ВЕЛИКИЙ ТЕАТР: „РОМАН ІЗ СКАРБОВИМ УРЯДОМ", комедія на 3 дії Ліхтенберга.

Автор, дотепний австрійський комедіописець і фейлетоніст, що залюбки переносить дію своєї злобної фантазії на паризький ґрунт. Перекладачі додали до його тексту деякі актуальні дотепи. Сама тема гостра, актуальна від часу, як державна машина почала витискати із громадян щораз-то нові податки. Тут іде про найбільше шкурний податок: доходовий. Знайшовся у Парижі чоловік, який прийшов до того висновку, що платити податки повинно бути приємністю, а не обовязком. Тоді держава виглядалаб інакше, бо її громадяни заходилиб до податкового уряду з такою самою приємністю, як редактор того революційного часопису, що виступаючи проти неприємної форми податків, хоче ними безпосередньо опалювати кімнату, де працює гарна дівчина, яка веде податкову реєстратуру.

Типи податкових урядовців виведені в цій пєсі, атмосфера податкового бюра і фантазія молодого реформатора складається на дотепну комедію, з веселими ситуаціями. Всі глядачі, що платять і не платять податки погоджувалися із влучними рефлексіями героїв цього видовища.

Капітальний тип створив Шлетинський, дуже свобідно почував себе у своїй симпатичній ролі Войтецький, Барвінська була як личить наївна та приємна, дуже добрі були артисти і в менших ролях. **м. р.**

З кіна.

КІНО „АПОЛЬО": „АЛЯРМ У ПЕКІНІ".

Дія йде в 1900. р. у Пекіні підчас бунту китайських боксерів, що хотіли заволодіти европейською дільницею, щоб прогнати всі европейські посольства та всіх „білих". Китайці дістали контрабандою модерну зброю та муніцію і підготовляють атаку на головний дипльоматичний будинок, де знайшли захист усі представники европейських посольства, разом із нечисленним відділом війська, що не перевищав 500 вояків. У кількадесяти кільометрах від Пекіну стоять більші европейські військові відділи, але заки вони прийшлиб на підмогу з европейців та їх будинків не залишилось би в Пекіні ні сліду. Европейці творять спільну комуну. Є між ними двох давніх приятелів, що через одну молоду жінку, в якій обидва закохалися, витворюють настрій ворожнечі. Ця молода жінка відограла несвідомо велику ролю в доставі зброї китайцям. Інтрига переведена дуже інтелігентно, зацікавлення глядача зростає, нерви загострені від сцен битви. Це фільма німецького виробництва з легенькою, але дуже гарно проведеною протикитайською тенденцією в імені европейської солідарности проти дикого Сходу. Є теж приємні сценки надихані гумором, хоч уся фільма вимагає добрих нервів.

† Посмертні згадки.

Д-Р ДМИТРО МАРКОВ,

визначний діяч передвоєнної москвофільської партії, талановитий організатор і публіцист та посол до австрійського парляменту з виборчої округи Броди—Сокаль—Лопатин—Радехів від 1907. р., помер на днях у Словаччині, на еміґрації. Похорон відбувся у Братиславі 28. ц. м.

Покійник був безперечно маркантною політичною індивідуальністю і відіграв визначну ролю в т. зв. новокурсному русі передвоєнного москвофільства. За це його на самому початку війни арештували, потім поставили перед австрійський воєнний суд і в 1915. р. засудили у Відні на кару смерти. Врятувала йому життя інтервенція українських послів, еспанського короля й інших. Помилуваний на досмертну вязницю, вийшов з неї з хвилиною розпаду Австрії.

В 1919. р. перебував Марков у Парижі, де наблизився до Української Делеґації на мирову конференцію. З власного почину допомагав він особливо в галицькій справі через свої звязки в російських дипломатичних колах. У 1922. р. приїхав був до Відня до тодішнього закордонного галицького уряду, з заявою від себе і своїх політичних однодумців, що хоче віддати свої сили та знання для державного будівництва. Більше того — в імя рятування Батьківщини він погоджувався на національне самовизначення українського народу, тільки ставляв пропозицію, щоб у будучій Українській Державі взяли під увагу у високих школах також науку російської мови.

Покійник — це була безумовно чесна людина, що у днях історичної проби вміла найти шлях до свого народу. В. Й. П.!

—o—

Дописи.

РОГАТИНЩИНА.

„Кресові лицарі" в Григорові працюють. В селі Григорові, рогатинського повіту, праця „кресових лицарів" почалась від биття шиб у читальні „Просвіти". Перший раз — це було якось недавно, другий раз вночі з 23. на 24. липня ц. р. Вечором 24 липня відбувся наїзд цих „лицарів" озброєних в коли і т. п., з місцевим солтисом у проводі, на домівку читальні. Колиж вони побачили, що їм не вдається штука, спровадили постерункового з Журова. Крім постерункового виселали місцевий шинкар і власник крамниці. Та постерунковий приїхавши ствердив тільки, що все в порядку і не зробив ніякого закиду. Це, розуміється, дуже не подобалося „лицарям" і вони попри погрози на адресу всіх українців зігнали злість на вікнах Володислава Салабана на приходстві і заявляли на другий день, що це тільки початок. До вікон ужили „лицарі" півтора до 5-кільограмових „камінчиків".

КРЕМЯНЕЦЬ.

Ревіндикація православної церкви в с. Старім Олексинці. По наказу волинського воєводи 25. липня ц. р. адміністративна влада забрала від православних церкву в с. Ст. Олексинці у Кремянеччині. В олексинецькій парафії живе к. 1000 осіб православних і 10 родин латинників. У 1756 р. місцевий дідич гр. Ржищевський збудував був костел, котрий з ходом часу дійшов до упадку, бо не мав парафіян; руїни його в 1860 р. Ржищевський передав особливим актом православним мешканцям с. Олексинця під церкву, на ремонт котрої парафіяни видали зі своїх власних коштів досить значну суму і на консервацію камінного будинку церкви шорожу витрачали немалі гроші. Однак часи змінились і тепер комусь забаглося залишити православних без дому молитви та внести фермент серед місцевого населення. Дня 25. липня приїхав до Олексинця заступник кремянецького старости Осостович, котрий наказав виносити образи і предмети релігійного культу спеціяльно для того найнятим людям, бо місцеві громадяни відмовилися не тільки брати участь у розбиранні іконостасу, але навіть бути при цьому присутніми. Вони тільки представникові влади висловили протест проти відібрання церкви і заявили, що уступають фізичній силі. Між іншим слід зауважити, що ті наймиті робітники поводилися некультурно — перебували в церкві з цигарками в зубах і в шапках, а одна панійка католичка, жінка якогось „урядовця", навіть ввела до церкви собаку. Винесені з церкви образи та іконостас зложено в поповій хаті.

Спорт.

Сян — ТШЛ. Відплатні змагання за вхід до Окр. Ліги між цими дружинами відбудуться в неділю 31. п. м. на грищі Погоні. Початок в год. 11. перед[illegible]полуднем.

Зоря — Стшелец (Перемишляни). Зма[illegible] цих дружин за вхід до Б-класи відбудуться на [illegible] Сокола Батька в неділю 31. липня **в год. 2.30 пополудні,** а не — як вчора у нас подано — в год. 5-ій. Зміна години змагань спричинена проханням Стшельца, що має поворотний поїзд до Перемишля в год. 6-ій.

Україна — Погонь у боксі. Боксерська стріча репрезентаційних вісімок України і Погоні відбудеться в неділю 31. п. м. на площі Погоні. Початок в год. 3.30 пополудні.

УКРАЇНА — СТРІЛА (Жовква). Товариські змагання в копаному мячі між цими дружинами відбудуться в неділю 31. п. м. у Жовкві.

Наколесницький біг на трасі Львів—Миколаїв—Львів (70 км.) для неліцензіонованих, з участю змагунів усіх львівських клюбів, відбудеться в неділю 31. п.м.

С. Т. Україна звернулася до кількох чільних клюбів Державної Ліги з пропозицією розіграти 14. і 15. серпня товариські футбольні змагання у Львові. Тому, що АКС не дав ясної відповіди, Україна законтрактувала на згадані дні І. дружину Краковії.

УСК (Ст. Самбір) — Запорожець (Нижанковичі) 4:1. Товариські змагання, розіграні в Старому Самборі, вирішили господарі у свою користь після рівнорядної гри. В І. половині переважали **гості, в ІІ-ій господарі.**

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

НА СЛІДІ. Журнал молоді. Рік ІІІ. Ч. 7-8. Липень-серпень 1938. Львів.

МІСІОНАР Пресвятого Ісусового Серця. Рік [illegible] Ч. 8. Серпень 1938. Жовква.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Субота 30. 7. год. год. 4. попол. „Іван". Год. 8. веч. „Роман із скарбовим урядом"

Неділя 31. 7. год. 4. попол. „Мусиш бути моєю". Год. 8. веч. „Роман із скарбовим урядом".

Понеділок, 1. 8. год. 8. веч. „Іван".

Театр Рімнородностей:

Від понеділка 11. 7. нечинний.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

МИКУЛИЧИН:
30. VII. Гетьман Полуботок.

ВОРОХТА:
1. VIII. Мати наймичка.
2. VIII. Чесна Сузанна.

АНТИКВАРСЬКИЙ ЯРМАРОК

місячник, містить **безплатно** оголошення тих, що хочуть продати чи купити книжки, часописи, ноти та перепродує дешево всякі видання в усіх мовах. Ціна зшитка в видавництві тільки 1 зол., у продавців 2 зол.

ВИДАВНИЦТВО В. МАГУН,
1579 **Станиславів, Йосафата 4.** 1-4

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави"; „Північ кличе".
АПОЛЬО: „Алярм у Пекіні".
АТЛЯНТИК: „Острів засуджениців".
БАЛТИК: „Почалось у поїзді", „Двоє з юрби".
ВАНДА: „Промені загади", „Пізналися в Монте Карльо".
ҐРАЖИНА: „Не забудь про мене", „Белля Донна".
ЕВРОПА: „Комбетанти".
КАСІНО: „Королівський свічник".
КОПЕРНИК: „Останній акт пімсти"; „Міліонер на тиждень"; Меч: Шмелінґ—Люї.
МАРУСЕНЬКА: Нечинне з причини реконструкції.
МЕТРО: „Не довіряй мужчині", „Виправа на Монго".
МІРАЖ: „Благословенна земля".
МУЗА: „Грішний Біль" (з Волесом Бірі).
ПАЛЯС: „Банковий дім і С-ка".
ПАКС: нечинне.
РАЙ: „Сам на сам" і „Пат і Паташон у раю".
РІАЛЬТО: „Світ говорить про нас".
РОКСІ: „Будеш усе моєю" й додатки.
СВІТ: „Вішник ч. 13", „Тайний план Р. 8".
СТИЛЕВЕ: „По великій війні", ревія: „Щось таке".
ТОН: „Тіні Парижа", „Каверня на границі.
УТІХА: „Срібна торпеда" і ревія.
ХИМЕРА: „Дівча з далекої півночі".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Люрд" — місто чудес".

[illegible]ЯСТІКОН „Святовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Голяндія".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 30. липня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ран. денник, 7.15 Ран. муз. — орх., 8.00 Пог. ран. авд., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. авд., 14.00 Лег. муз. з пл., 14.15 Обід. муз., 15.05 Госп. і сусп. вістки, 15.10 Завтр. прогр., 15.15 Театр уяви: слухowиско „Останній польс. чорт", 15.45 Госп. вістки, 16.00 Орх., 16.45 „Як не треба подорожувати" фейл., 17.00 Вістки з міста й пров., 17.10 Радіов. магазин, 17.45 Гутірка про Рудки, 17.55 Гальо увага, 18.00 Наша прогр., 18.10 Спів. речіт., 18.45 Поет. квадрано про Мазовша, 19.00 Скрипк. речіт., 19.20 Акт. гутір., 19.30 Танк. муз., 20.00 Авд. для поляків закорд., 20.45 Вечір. ден., 20.55 Акт. гутірка, 21.50 Спорт. вістки: вислід легкоатлет. метчу Польща—Румунія, 21.54 21.54 Спорт. вістки, 22.02 Година несподі., 23.00 Ост. вістки вечір. ден. і метеорольн. комун.

Позір! Єдині українські шоферські курси ІНЖ. ЯРОСЛАВА БІЛИНСЬКОГО
Провадженi українськими фаховими силами, поручаються всім, що хочуть здобути всестороннє знання в ділянці моторизації та запевнити собі певний прожиток. — Інформації і вписи щодня. —
Львів, вул. Сикстуська 43. — Телефон 271-55.

Неділя, 31. липня 1938.

7.15 Ран. пісня, 7.20 Ран. концерт, 8.00 Ран. денник, 8.15 Хлібороб. газетка, 8.35 Львів здоровить, 8.40 Хлібороб. гутірка, 9.05 Польс. пісні, 9.15 Регіон. транс. з Новгородка, 11.45 Муз. перегляд, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Муз. трансмісія, орх. берлін. фільгарм., 13.00 Книжки мого дитинства, літер. нарис, 13.15 Обід. муз. орх., 15.00 Авдиція для села, 16.30 Театр уяви: „Гість з Америки", 17.05 Спів. речіталь, 17.35 Звук. тижневик, 18.00 Слов.-муз. авдиція: „В татар. світл. в Новгородку", 18.30 Підвечір. при мікрофоні, 18.55 Бюро студій, 20.00 Завтр. програма, 20.05 Попул. слов.-муз. авдиція: П. Онуфрій звидкує Польщу, 20.35 Львів. спорт. вістки, 20.40 Політ. огляд, 20.50 Вечір. денник, 21.00 „Та йой": Сплячка, вес. авдиція, 21.40 Гутірка про вітрильництво, 21.48 Львів. спорт. вістки, 21.49 Збір. спорт. вістки, 22.00 „Трубадур" оп. Вердія, опер. репортаж, 23.00 Ост. вістки вечір. ден. і метеор. комун.

Понеділок, 1. серпня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ран. денник, 7.15 Ран. музика, 8.00 Погід. ран. авдиція: плити, анекд., комун., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. авдиція, 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Вязанка, орх., 15.00 Біржа, 15.05 Госп. і сусп. вістки, 15.10 Завтр. прогр., 15.15 Мої вакації, пов., 15.30 „Мужики" Реймонта, IV ч. Літо, фрагм. з муз., 15.45 Господ. вістки, 16.00 Розр. концерт. орх., 16.45 Царство слонів, фейл. 17.00 Вістки з міста й пров., 17.10 Львів. пера, вибр. вірші, 17.25 Музика з пл., 17.0 Попул. муз., орх., 17.55 Гальо увага, 18.00 Іване на старт, гутірка, 18.10 Пісні Вердія, 18.30 Форт. і [illegible], 19.00 Військ. авдиція, 19.20 Акт. гутірка, 19.30 Розр. конц. нар. кап., 20.45 Веч. денник, 20.55 Акт. гутірка, 21.00 Техн. скринька, 21.10 Розр. конц., орх., 21.50 Сп. вістки, 22.00 Льв. спорт. віст., 22.05 Вес. концерт базань, 23.000 Ост. вістки вечір. денника і метеор. комунікат.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 30. липня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. муз., 20.10 Вечір. конц., 23.30 ,24.00 Легка й танк. муз., БІЛГОРОД 20.00 Нар. муз., 21.00 Орх., 22.15 Нар. пісні, 23.00 Росій. романи, 23.30 Танк. муз., БУДАПЕШТ 17.00 Робітничий хор, 18.20 Джез. муз., 19.30, 20.00 Нар. пісні і циган. орх., 21.35, 22.00 Лег. муз., 23.10 Танк. муз. ВІДЕНЬ 12.00, 13.15, 18.00 Розр. конц., 23.30 Лег. й танк. муз., ДОЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Весела муз., 20.10 Вечірн. концерт, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Танк. муз., 19.30 Лег. муз., 20.30 Розр. муз., 21.00, 22.00 Симф. концерт. 22.30 Пісні й розр. муз., 23.55, 24.00 Танк. муз.; МІНХЕН 18.10 Пісні й танці, 20.10 Вес. веч., 23.20 Танк. муз., ПРАГА 12.45 Попул. конц., 18.20 Танк. муз., 19.20, 20.00 „На зеленій луці" — опер. Бенеша, РАДІО-ПАРІ 21.00, 22.00 Вечір. конц., 23.00, 24.00 Танк. муз., РИМ 18.15 Солісти, 19.30, 20.30 Розр. муз., 21.00, 22.00, 23.00 „Андрій Шеньє" — оп.

Неділя, 31. липня 1938.

БЕРЛІН 12.00 14.00 Муз. орх., 21.00 Вечір танк. орх. і солісти, 22.30 23.00 24.00 Легка й танк. музика, БІЛГОРОД 20.00 21.00 Серб. вечір, 22.20 Гавай. кварт., 22.45 Танк. музика, БУДАПЕШТ 12.30 Військ. орхестра, 15.45 Циган. музика, 17.00 18.00 Орх., 18.50 19.00 Джез. музика, 20.15 21.00 Оперет. мельодії, 21.55 22.00 Циган. музика, 23.10 Танк. музика, ВІДЕНЬ 13.00 Розр. музика, 15.30 Скрипк. сольо, 22.30 23.00 Розр. концерт, ДОЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 15.00 Розр. концерт, 22.30 23.00 24.00 Легка й танк. музика, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, Святоч. авдиція з наг. 950 л. хрищення Руси-України, МІЛЯНО 17.15 18.00 20.35 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 Вечір опер: 2 опери Каселія й Педролля, МІНХЕН 14.00 Розр. музика, ПРАГА 12.25 Розр. музика, 15.30 Попул. концерт, 16.45 Військ. орхестра, 18.00 Розр. музика, 18.30 Марші й вальси, 19.20 20.00 „Весілля" радіофільма, 20.20 Легка музика, 21.10 „Шегерезада" симф. суїта Римського-Корсакова, РАДІО ПАРІ 18.00 Орх., 19.30 Циган. орхестра, 20.15 21.00 22.00 23.00 Ріголето, опера Вердія, 23.45 24.00 Танк. музика, РИМ 17.15 18.00 Симф. концерт, 20.35 Розр. музика, 23.15 Танк. музика.

Понеділок, 1. серпня 1938.

БЕРЛІН 14.15, 15.00, 18.00, 19.00 Розр. муз., 17.00 Форт. реч., 20.10 „Чар голосу", 21.00 Орх., БІЛГОРОД 18.15 Болгарські пісні, 18.45 Серб. нар. пісні, 20.00, 21.00 Опера з пл., 22.15 Спів. речіт., БУДАПЕШТ 13.30, 17.30, 18.00, Орх., 19.20, 20.00, 3.10 Циган. муз., 20.55, 21.0 Форт. речит., 22.00 Оперет. мельод., ВІДЕНЬ 15.30 Твори Ліста, 18.15 Форт. твори, 19.00 Пісні дитяч. хору, 20.10, 21.00 Вес. муз., ДОЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 муз. новинки, 19.15 Вес. муз., 20.10, 21.00 Вечір. муз., 22.30 Муз. мініят., 23.00 Розр. муз., КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття: балалай. орх., радіоспевка, МІЛЯНО 17.15, 19.30, 20.30 Розр. муз., 21.10, 22.00 Оперет. Леонкавалля, 23.15 Танцюва муз., МІНХЕН Розр. конц., 18.20 Муз. альбом, 19.15 Вес. муз., 21.20 Солісти, ПРАГА 17.40 Дуети Шуберта, 18.20 Сальон. муз., 19.25, 20.00 Військ. орх., 20.30, 21.00 Швайц. нац. свято, РАДІО ПАРІ 20.15 Віольонч. речіт., 20.30 21.00 22.00 „Антар" герой, казка Дітова, РИМ 17.15 Спів. речіт., 19.30, 20.30, 21.10 Розр. муз., 21.30, 22.00, 23.00 Симф. конц., 23.30 Танк. муз.

БІРЖА.

Львів 29 липня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 90·12, 89·65, Доляри американські 5.30·50, 5·28·00 Доляри канад. 5·27·50—5·25·00. Флорени гол. 292·69—290·95, Франки фр. 14·74—14·64, Франки швайцарські 122·00—121·20 Фунти анґл. 26·20—26·04, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 15·45—15·09 Кор. дан. 117·05—116·20 Кор. норв. 131·63—130·65. Корони шв. 135·14—134.15 Ліри італ. 23·45—22·80, Марки фінлян. 11·57—11·30, Марки нім. 78·00 — 72·00, Тель Авів 26·15—25·90, Марки нім. срібні 98·00 — 95·00

Акції.

Банк Польський 125·00 Цукор. 39·71 Вуголь 32·50, Ліпльоп 93·50. Моден 14·75, Островець 62·00, Стараховиці, 39·25 Габербуш 48·75.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 67·50, 67.38, 1 [illegible] 1 ем. 83·00, серія неност. 3 поз. [illegible] 82·38 серія неност. 5. конверс. 70·00 [illegible] дол. 42·13 4 консол. 67·25

Тенденція слабша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 29. липня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·85 зол.
1 кг. масла бочков. вид. в опак. 2·90 зол.
молоко 15—16 сот.
яйця (копа) 3·85 зол.

Тенденція на масло звишкова на молоко вдержана на яйця слаба.

КУПНО — ПРОДАЖ

МАШИНА до писання Сміт-Брос, [illegible] українська, оказія. Буцша, Романиша [illegible] Тел. 113-55. 1597 [illegible]

БІЛЬШУ крамницю ґалянтер.-косметичну, центр повітового міста, з причини виїзду зараз продам. Зголошення: „Діло" під „5.000". 1596 2-[illegible]

22 ПАРИ висортованих футбольних черевиків до продажі. Зголошуватися до господаря С. Т. „України" п. Омеляна Верхоли „Пласт", ул. Городецька [illegible]. 1599 [illegible]

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ШУКАЄМО інжиніра хемії. Письменні зголошення до „Діла" під „Зарев". 1600 1-[illegible]

МЕШКАННЯ

КІМНАТА до винайму, вхід із клітки сходової, перший поверх праворуч. [illegible] Люблінської 11. 1598 [illegible]

РІЖНІ

ВАСИЛЬ КУЗЬМАК, емер. упр. школи в Ходорові уневажнює документ: „Legitymacja urzędnicza" z dnia 27. II. 1936. [illegible] 15.545, wydana przez Izbę Skarbową we Lwowie — який вкрадено 23. червня 1938 р. [illegible]

ВЗУТТЯ посезонове продає **ТІЛЬКИ** [illegible] **ДНІВ** вже від 4.80 зол., магазин взуття Й. ШТРАССЕР (передше Кройза), [illegible]лицька 15 **(подвір'я).** 1578 2-[illegible]

ОГОЛОШЕННЯ.

ПІТ
НІГ, РУК, ПАХВИН
і т. п. зникне при вживанні спеціяльного певного і нешкідливого патент.
пудру „CSAVE" 50 сот.
Пробний пакет. Перфумерія
С. ФЕДЕРА
ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА [illegible]
Філія КОПЕРНИКА 15 а.
ФІЛІЯ: ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. [illegible]

Присилайте передплату

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів Ринок [illegible]